

**ESTUDI HISTÒRIC I CONSTRUCTIU DEL MAS LA TORRETA
D'OLIVUS (SOLSONÈS).**

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ	3
2.	OBJECTIUS DEL TREBALL	14
2.1	AGRAÏMENTS	16
3.	DADES DEL PROJECTE	17
4.	SITUACIÓ EMPLAÇAMENT	19
5.	ESTUDI HISTÒRIC – LA TORRETA D’OLIUS	22
6.	MEMÒRIA	27
6.1	MEMÒRIA DESCRIPTIVA	28
6.1.1	ACCÉS A L’EDIFICACIÓ.....	29
6.1.2	DESCRIPCIÓ DE LA MASIA ACTUAL	30
6.1.3	DESCRIPCIÓ ESPAIS INTERIORS	34
6.1.4	DESCRIPCIÓ FAÇANES	50
6.1.5	COBERTA	58
7.	EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA DEL MAS	60
7.1	EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA DEL MAS	61
7.1.1	EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA DEL MAS.....	62
7.1.2	ANÀLISIS DE L’EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA	76
8.	CONCLUSIONS.....	105
9.	BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA	114
10.	ANNEXES – PLANOLS	116
	ÍNDEX DE PLANOLS.....	117

1. INTRODUCCIÓ

Durant la recerca del tema sobre el qual volia realitzar el treball final de carrera, tenia clar que volia fer alguna cosa relacionada amb el meu entorn de casa, el Solsonès, i que tingués una rellevància històrica i a la vegada fos amb una construcció singular com es la Torreta d'Olius.

La histografia, a partir dels treballs realitzats de Mn. Serra Vilaró, i Mn. Bach, considera que el Mas la Torreta ocupa l'emplaçament del Castell d'Olius, conegut per la documentació medieval, situat al costat de l'església de Sant Esteve d'Olius.

El conjunt monumental de Sant Esteve d'Olius, està declarat Bé Cultural d'Interès Nacional (BECIN) per acord del Govern de la Generalitat de 23. 03 .2010, declaració que també inclou la important area arqueològica identificada i explorada, al nord de l'església a partir de l'any 1997.

El Mas la Torreta, per la seva identificació amb el Castell d'Olius, també te la consideració de BECIN, per l'aplicació del decret de 22/04/1949, de protecció de l'arquitectura militar, recollit a la disposició addicional 1 i 2 de la Llei 9/1993 de Protecció del Patrimoni Cultural Català.

Mas la Torreta situada al terme municipal d'Olius (Solsonès).

FITXA 1: MAS LA TORRETA

Protecció: BCIN
Classificació: Monument històric
Núm. Registre / Catàleg: 4045-MH
Disposició: Decret
Data Disposició: 22/04/1949
Publicació: BOE
Data publicació: 05/05/1949

Nom: LA TORRETA
Adreça: Ctra. Berga 4'4 Km
Localització: Olius (Solsonès)

Estil

Sense estil
definit

Tipus d'ús

Original	Habitatge	Palau
Actual	Agropecuària	Masia

Estat de conservació: Mitjà

Descripció

Masia fortificada de planta rectangular, amb teulada a doble vessant i orientada nord-sud. S'arrapa a una roca des de la qual el terreny cau en fort desnivell cap a la vall. Se li poden apreciar tres cossos constructivament diferenciats, el més antic i destacat dels quals és una torre de planta rectangular datada al segle XIII. Les poques obertures a la part inferior dels murs de tancament donen fesomia defensiva a tot el conjunt. L'accés està format per una porta allindada rectangular, i presenta finestres al primer pis i a les golfes. El parament és de pedres tallades i en filades.

Notícies històriques

La Torreta fou l'antic Palau del Comte Ermengol d'Urgell, se'n tenen notícies documentals ja des del segle XI, surt citada en l'Acta de Consagració de l'església de Sant Esteve d'Olius. Passà a ser de la canònica de Solsona per donació del Comte Ermengol VI (1128) i confirmada després per Ermengol VII (1183) i pels Cardona; els bisbes de Solsona ostentaren per això el títol de "marquesos d'Olius" i fou la seva residència estival. El Palau es trobava ja en decadència al segle XVI.

FITXA 2: ESGLÉSIA DE SANT ESTEVE D'OLIUS

Protecció: BCIN
Classificació: Monument històric
Núm. Registre / Catàleg: 368-MH-EN
Disposició: Acord Comissió Govern
Data Disposició: 23/03/2010
Publicació: DOGC
Data publicació: 31/03/2010

Nom: ESGLÉSIA DE SANT ESTEVE D'OLIUS
Localització: Olius (Solsonès)

Estil

Romànic

Tipus d'ús

Original	Culte	Parròquia
Actual	Culte	Parròquia

Titularitat

Eclesiàstica

Estat de conservació: Bo

FITXA 3: JACIMENT ARQUEOLÒGIC

Protecció: Declarat BCIN

Classificació: Monument històric

Núm. de Registre/Catàleg: 368-MH

Data Declaració: 23/03/2010

Nº DOGC: 5599

Situació: Jaciment arqueològic
Nom: SANT ESTEVE D'OLIU
Localització: Olius (Solsonès)

Cronologies

Des de Ferro-Ibèric Ple fins a Ferro-Ibèric Ple (-350 / -200)

Des de Medieval fins a Medieval (800 / 1150)

Des de Modern fins a Modern (1453 / 1789)

Tipus de jaciment

Lloc d'habitació amb estructures conservades poblat

Lloc o centre de producció i explotació agrícola camp de sitges

Lloc o centre de producció i explotació metal·lúrgia

Edifici religiós església

Lloc d'enterrament Inhumació col·lectiu necròpolis

Descripció

S'accedeix al jaciment per la carretera C-149 en direcció Solsona-Berga. Poc després de sortir de Solsona cal prendre un trencall a l'esquerra que porta directament al nucli d'Olius, on es troba el jaciment. L'església de Sant Esteve d'Olius s'ubica al nord-oest del municipi, formant part de l'antic castell d'Olius.

L'any 1997 es van iniciar una sèrie de sondejos arqueològics dins el "Projecte de Restauració de l'església de Sant Esteve d'Olius i el seu entorn", ja que s'havien detectat restes arqueològiques durant les obres d'eixamplament de la zona del pàrquing. Les primeres excavacions posaren al descobert restes d'estructures d'hàbitat d'època ibèrica i medieval en el turó de Sant Esteve, i un possible camp de sitges ibèric, del segle III aC, conformant un espai d'hàbitat, amb presència de murs amb aparell irregular, que estava amortitzant estructures d'emmagatzematge; es documentà la presència de llars de foc i un forn metal·lúrgic. D'altra banda també foren localitzades restes medievals, algunes d'elles relacionades amb la construcció de la rectoria, emmascarant les estructures més antigues. També s'hi documentaren estructures modernes i més zona de sitges en excavacions posteriors. Durant les últimes intervencions en el jaciment s'han seguit delimitant sitges, s'ha excavat un forn per a la fabricació de campanes (segles X-XI), i es documenta una muralla perimetral que tancava la zona d'hàbitat per un dels seus costats, amb una potència força considerable. Es poden definir un mínim de tres fases en aquest assentament: 1) La fase més antiga correspon a època ibèrica i està representada pels murs més antics i camp de sitges. Les excavacions estan posant de manifest que al segle III aC es va dur a terme una remodelació del turó amb l'objectiu d'ubicar-hi un assentament fortificat, tot anul·lant les estructures d'hàbitats anteriors, coneguts fins al moment de manera molt parcial. Destaca la troballa de dues cubetes de funció indeterminada i que contien la major quantitat de llavors carbonitzades localitzades en un jaciment d'època ibèrica a les terres de ponent. 2) Una segona fase correspon a època medieval, moment de funcionament de la fraterna dels segles X-XI, constatada arqueològica i documentalment en relació amb les esglésies romàniques de Sant Esteve d'Olius. L'antiga muralla d'època ibèrica s'està reutilitzant en aquests moments com a mur de tanca. Cap al segle XV un esllavissament de terres colgà i amortitzà aquest mur. Cal remarcar l'aparició d'una pila baptismal. 3) Per últim, en època moderna es constaten estructures de manufactura d'oli i vi (troballa de dos contrapesos de premsa i restes de dipòsits). Entre els segles XV i XVII es construeix la rectoria, ampliada al segle XVIII. El 1998 va ser descoberta una zona residencial amb un conjunt d'edificis d'època ibèrica prop de la zona del pàrquing, que van continuar sent excavats les campanyes de 2004-

2005, afegint-s'hi la troballa d'una muralla que actuaria també com a paret de les cases. També el 2005, i seguint els treballs el 2006, es va localitzar un retall practicat a les graves sota el paviment dels edificis, que representa una fase anterior a l'establiment de l'habitació en aquest sector, lligat a la construcció de la muralla a una cota més baixa que la resta del jaciment. El 2007 es continuaren els treballs entre l'àrea d'habitació i l'església de Sant Esteve, excavant sitges d'època ibèrica i medieval i un enterrament pertanyent segurament a la zona de sagrera del Temple. Es va intentar buscar la continuació de la muralla trobada el campanyes anteriors, però es va localitzar només un mur de cronologia moderna (no anterior al segle XIV). Entre el 2006 i el 2007 es van dur a terme treballs de restauració i reconstrucció de la muralla ibèrica. La campanya del 2009 ha estat centrada en la zona 2, on anteriorment ja s'havia delimitat un conjunt de sitges de diferents cronologies amb l'objectiu de poder anar excavant en extensió el camp de sitges a l'àrea més pròxima a la zona d'hàbitat i facilitar així la musealització del conjunt. Pel que fa concretament a aquesta campanya, s'han pogut excavar exhaurint l'estratigrafia de 10 sitges, documentant-se 7 amb una amortització d'època ibèrica i 3 amb una amortització d'època medieval. Puntualment, comentar que aquest seguit d'estructures s'entretallen i se superposen entre elles, fet que dificulta les tasques d'excavació i identificació de les seves relacions. Entre el 2008/2009 també es va treballar al sector 1, on es va identificar una sitja buida, fet que ha permès el desenvolupament d'un programa experimental per entendre millor la conservació del cereal.

Intervencions

Anys - Tipus intervenció

1997 - Prospecció

1997 - Altres

1998 - Excavacions: urgència

1998 - Projecte d'investigació, Excavació

1999 - Projecte d'investigació, Excavació

2000 - Projecte d'investigació, Excavació

2001 - Excavació 2002 Excavació

2003 - Excavació

2004 - Projecte d'investigació, Excavació

2005 - Projecte d'investigació, Excavació

2006 - Projecte d'investigació, Excavació, Adequació, Consolidació

2006 - Projecte d'investigació, Excavació

2007 - Projecte d'investigació, Excavació

2007 - Consolidació, Projecte d'investigació, Excavació, Adequació

2008 - Projecte d'investigació, Excavació 2009 Projecte d'investigació

Documentació

Classe

Comentari

Fotogràfica	Asensio, D. [et al.] (2007): Memòria arqueològica del jaciment de Sant Esteve d'Olius, Campanya 2007. Mem. núm. 7958
Gràfica	Asensio, D. [et al.] (2007): Memòria arqueològica del jaciment de Sant Esteve d'Olius, Campanya 2007. Mem. núm. 7958
Memòries i informes	Cardona, R. (1998): Informe arqueològic del jaciment de St. Esteve d'Olius. Campanya de 1998. Arxiu Servei Arqueologia i Paleontologia
Memòries i informes	Informe de la intervenció arqueològica a Sant Esteve, Olius, Solsonès (2005). Arxiu Àrea de Coneixement i Recerca
Memòries i informes	Informe intervenció arqueològica, campanya 2006. Arxiu Àrea de Coneixement i Recerca, DGPC
Memòries i informes	Memòria d'intervenció arqueològica a Sant Esteve (Olius) campanya 2004. Arxiu Àrea de Coneixement i Recerca, DGPC
Memòries i informes	Informe intervenció arqueològica a l'assentament ibèric de Sant Esteve, Olius, 2007. Arxiu Àrea de Coneixement i Recerca ,DGPC
Memòries i informes	Memòria intervenció arqueològica. 2005: Arxiu Servei d'Arqueologia i Paleontologia
Memòries i informes	Chorén, J. (2006): Memòria de la intervenció arqueològica a Sant Esteve d'Olius (Olius, Solsonès). Intervenció 27 de febrer a 30 de juny de 2006. Mem. núm. nº 7995
Memòries i informes	Estudi complementari-LÓPEZ, D.: Arqueobotànica de l'ordi vestit (<i>Hordeum vulgare</i> L.): el graner fortificat de Sant Esteve d'Olius (Olius, El Solsonès). Inclòs a la memòria d'excavació de 2006. Arxiu del Servei d'Arqueologia i Paleontologia
Memòries i informes	Informe intervenció arqueològica a l'assentament ibèric de Sant Esteve, Olius, 2007. Arxiu Àrea de Coneixement i Recerca ,DGPC
Memòries i informes	Informe intervenció arqueològica a Sant Esteve d'Olius. 2009. MORER, J.
Memòries i informes	Asensio, D. [et. al] (2006): Memòria arqueològica del jaciment de Sant Esteve d'Olius, campanya de 2006. Mem. núm. 7881.
Memòries i informes	Asensio, D. [et al.] (2007): Memòria arqueològica del jaciment de Sant Esteve d'Olius, Campanya 2007. Mem. núm. 7958
Memòries i informes	Cardona, R. [et al.] (2008-2009): Memòria arqueològica del jaciment de St. Esteve d'Olius. Campanyes 2008 i 2009. Mem. núm. 9198.
Memòries i informes	Cardona, R. (1997): Memòria arqueològica sobre el projecte de restauració de l'església de Sant Esteve d'Olius i el seu entorn. Mem. núm. 2668.
Memòries i informes	Cardona, R.; Asensio, D.; Ferrer, C. [et al.] (1998): Memòria de les excavacions arqueològiques a Sant Esteve d'Olius. Mem. núm. 3159.
Memòries i informes	Cardona, R. (1999): Memòria arqueològica del jaciment de Sant Esteve d'Olius, Solsona. Mem. núm. 3407.
Memòries i informes	Cardona, R.; Pou, J.; Ferrer, C. (2000): Memòria de la intervenció arqueològica al jaciment ibèric de Sant Esteve, Olius, Solsonès. Mem. núm. 3799.
Memòries i informes	Cardona, R. (2002): Memòria de la intervenció arqueològica a l'assentament ibèric de Sant Esteve. Mem. núm. 4734.
Memòries i informes	Cardona, R. (2001): Memòria de la intervenció arqueològica a l'assentament ibèric de Sant Esteve (Olius, Solsonès). Mem. núm. 4944.

Referències bibliogràfiques

Autor	Any Títol
ASENSIO, D. [et al.]	2003 Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia, 2000. Comarques de Lleida.
ASENSIO, D. [et al.]	2008 Tribuna d'Arqueologia 2007
ASENSIO, D., CARDONA, R., FERRER, C., MORER, J., POU, J.	2001 Actes de la Taula Rodona: "Territori polític i territori rural durant l'edat del Ferro a la Mediterrània occidental"
BACH, A	1980 Olius, un poble del Solsonès
CARDONA COLELL, Ramon [et al.]	2013 Experimentación en arqueología. Estudio y difusión del pasado
CHORÉN TOSAR, J	2005 Aquilafuente
CHORÉN TOSAR, J	2006 Oppidum
CURA MORERA, M	1973 VII Symposium de Prehistoria Peninsular
CURA, M.	1976 Aportaciones al conocimiento del proceso de iberización en el interior de Cataluña
CURA, M.	2002 A propòsit dels poblats preromans de la comarca del Solsonès: una autorevisió crítica i noves propostes teòriques
JUNYENT, E	1990 Simposi Internacional d'arqueologia ibèrica, Fortificacions (La problemàtica de l'Ibèric Ple: segles IV - III aC)
LÓPEZ, D	2007 Cypsela
SANMARTÍ, J.; SANTACANA, J	1990 Les fortificacions ibèriques de la Catalunya central i costanera

2. OBJECTIUS DEL TREBALL

L'objectiu del treball és l'estudi, des d'una òptica arquitectònica, constructiva i tecnològica, a un edifici considerat històricament com a rellevant i analitzar, des de la seva realitat física, els processos històrics que han conformat la seva forma actual.

La impossibilitat, evident, de realitzar analítiques científicament objectives i contrastables, com pot ésser el C-14 per als elements de fusta o orgànics o la termoluminescència per als elements cremats o ceràmics, o el radio carboni per a morters de calç, ens obliga a que les conclusions cronològiques del present estudi hagu' estat elaborades a partir de criteris estilístics dels elements arquitectònics.

Per tant, la datació cronològica de la construcció del Mas la Torreta, no és un objectiu prioritari d'aquest Treball, sinó que és el procés seqüencial de la seva construcció, i les característiques tipològiques de cada fase del procés, i la seva conceptualització en un entorn geogràfic e històric.

El procés metodològic emprat a estat:

- Realització del treball de camp, per la presa de dades geogràfiques i fotogràfiques.
- Definició objectiva de la realitat actual de l'edifici.
- Anàlisi històrica del lloc d'Olius i del Mas la Torreta, amb recerca bibliogràfica i documental i de memòria oral de persones relacionades amb la seva casa.
- Descripció dels processos constructius, i les seves característiques visibles en l'edifici
- Conclusions.

2.1 AGRAÏMENTS

Vull agrair als propietaris del Mas la Torreta d'Olius (Família Reig) per deixar-me accedir a l'edifici tants cops com ha calgut i per facilitar-me part de la documentació per realitzar l'estudi històric.

L'ajuda del tutor, Josep Coll i Miró que m' ha guiat i animat durant tot el curs per dur a terme aquest projecte i finalment al Dr. Joan Albert Adell i Gisbert per volgué donar-me un gran cop de mà en aquesta etapa final.

També a tota la família en especial al meu pare i a la meva parella gràcies a ells he arribat fins aquí.

3. DADES DEL PROJECTE

Projecte: Treball Final de Grau

Universitat: Escola Politècnica Superior de la Universitat de Lleida.

Universitat de Lleida
Escola Politècnica Superior

Titulació: Arquitectura Tècnica

Alumne: Aina Sala i Colillas

Professor/ Tutor: Josep Coll i Miró

Emplaçament:

Direcció: Carretera de Berga Km: 4,4

Municipi: Olius

Comarca: Solsonès

Finca:

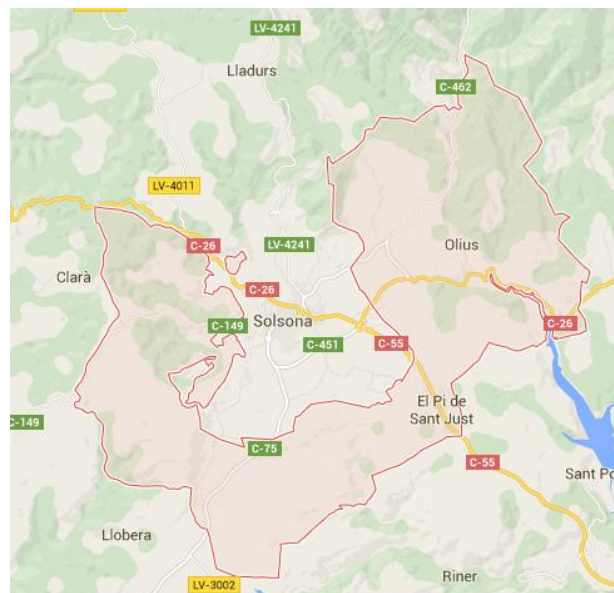
Es tracta d'una finca rústica on disposa de serveis d'aigua i electricitat, però no té resolt el sistema de sanejament corresponent.

4. SITUACIÓ EMPLAÇAMENT

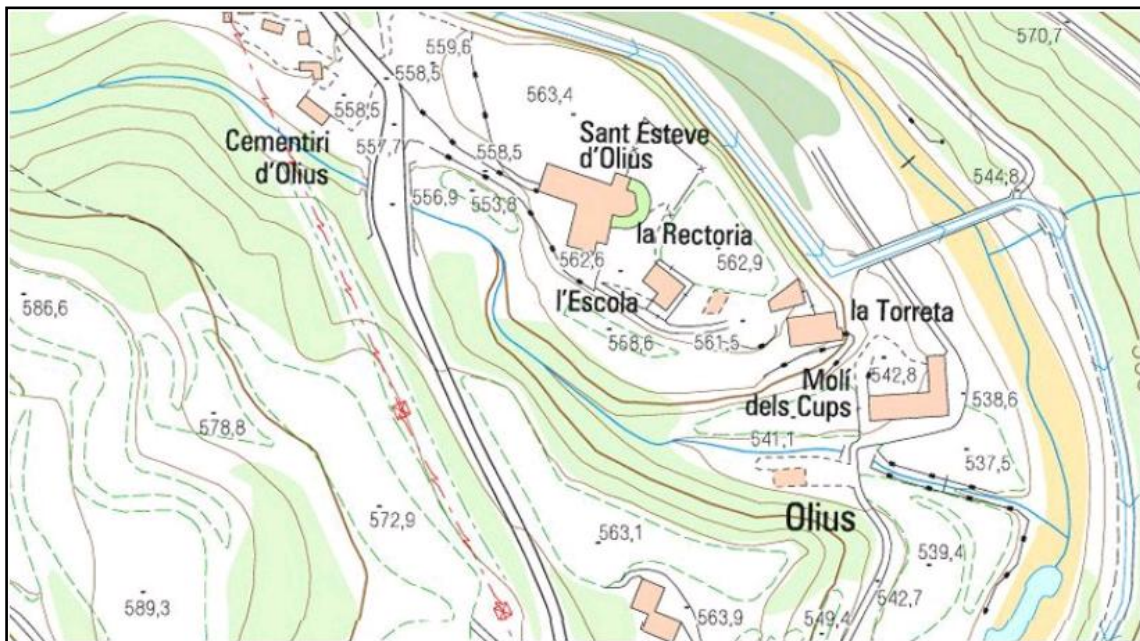
El municipi d'Olius es troba a la comarca del Solsonès, a la província de Lleida, a la zona central de Catalunya.

Es troba al bell mig de la comarca. És un municipi molt ample car té una extensió de 54,5 km² i prop de 9 km d'amplitud d'est a oest. Les seves terres rodegen tot el terme de Solsona, menys per la part nord que limita amb el municipi de Lladurs. Per llevant, limita amb Navès; pel sud limita amb Clariana del Cardener, Riner i Llobera i per ponent limita amb Pinell del Solsonès i Castellar de la Ribera.

Excepte en la seva franja més occidental el terme es troba a l'altiplà del Solsonès, a la Depressió Central a unes altituds que oscil·len entre els 600 i els 800 m a la franja de llevant, aquest altiplà és solcat de nord a sud per la vall del Cardener i en aquest sector les altituds oscil·len entre els 500 i els 600 m. A la franja de ponent, per contra, el territori s'enlaira a causa de les serralades que, també de nord a sud, solquen el centre de la comarca a manera d'espina dorsal. En aquest sector les altituds oscil·len entre els 800 i els 930 m assolint-se la cota màxima al cim del Torregassa, de 938,2 m d'altitud.

El conjunt monumental d'Oliu està format per l'església de Sant Esteve, consagrada l'any 1079, el cementiri de Bernadi Martorell, del 1915, i un petit grup d'edificis format per la Rectoria, l'escola, el Mas la Torre i el Molí dels Cups.

Aquest conjunt s'assenta sobre un planell delimitat pels cursos del riu Cardener, i la Rasa de Sant Joan, que li donen un cert nivell d'aïllament i singularitat en el paisatge.

5. ESTUDI HISTÒRIC – LA TORRETA D’OLIUS

Les recents excavacions arqueològiques, realitzades des de 1996, pel Centre d'Estudis Lacetans, han demostrat que el lloc d'Olius és habitat, com a mínim, a partir del segle III a.C. En aquest moment, el pla, al Nord de l'església era un gran camp de sitges d'emmagatzematge de gra, amb un habitat reduït, situat a l'extrem Oest del recinte, tancat per una "muralla" destruïda en el seu extrem Sud.

La exploració arqueològica ha permès constatar que aquest gran camp de sitges del segle III aC, va estar en ús durant els segles X-XI i XIV, quan es varen construir noves sitges entre les amortitzades sitges ibèriques. Fins ara no s'ha pogut constatar una continuïtat d'ús entre el segle III aC i l'Alta Edat Mitjana.

La història d'Olius, comença al segle X quan els comtes d'Urgell tenien un palau a Olius, documentat l'any 985 en la donació que féu el prevere Duran d'unes terres i vinyes «*in castro Olius*». L'any 1002, el comte Ermengol I d'Urgell fa donació d'un alou del castell d'Olius al seu fidel Isarn i en ven un altre pel preu de deu sous. L'any 1029, el comte Ermengol II el Pelegrí féu una escriptura de franquícia i donació a Guillem i a la seva muller Guilla del cens que li corresponia d'un alou del castell d'Olius. L'any 1067 la comtessa Sança, filla del rei Ramir I d'Aragó i vídua d'Ermengol III d'Urgell, reconegué la senyoria del castell d'Olius als comtes de Barcelona, Ramon Berenguer i Almodis.

El castell d'Olius surt esmentat en un bon nombre de pergamins de l'Arxiu Episcopal de Solsona dels segles XI, XII i XIII, a les vendes i donacions que es realitzaren dins el seu terme i també com a afrontació de béns d'altres llocs. Els bisbes de Solsona ostentaren el títol de marquesos d'Olius.

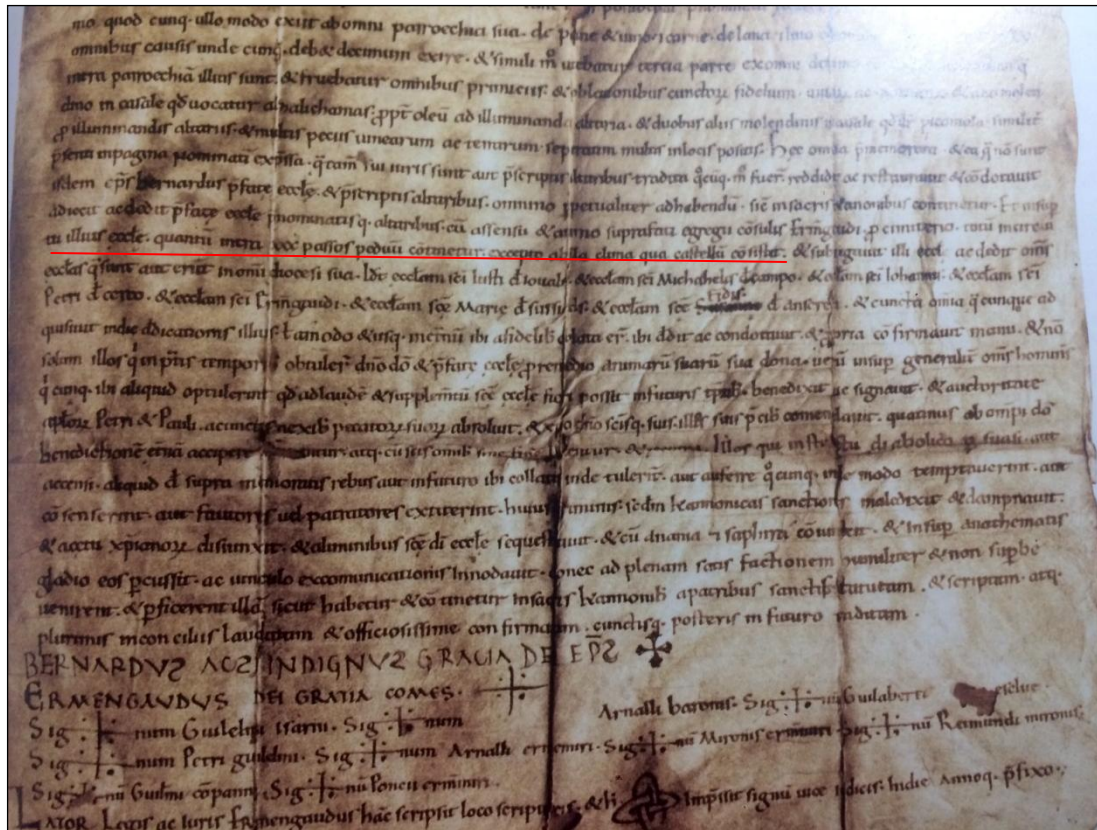
A finals del segle XI i durant el segle XII, l'església de Solsona s'anava preparant la senyoria i el domini en aquesta contrada. A més de les donacions particulars que rebé, adquirí alous i altres béns del terme d'aquest castell. Així, l'any 1077, el vescomte Ponç I de Cabrera, la seva muller i llur fill Guerau II de Cabrera lliuraren a l'església de Santa Maria de Solsona els alous que posseïen en aquest castell. Se'n descriu l'afrontament: a llevant amb el terme de Besora, a migjorn amb els de Joval i Riner, a ponent amb Solsona i a tramuntana amb els de Lladurs i Vall de Lord. L'any 1079, el bisbe Bernat d'Urgell consagra l'església de Sant Esteve, bastida pels fidels de la zona. En aquella ocasió, «*in Castellum Olius veneruntque multitudo copiosa*» de clergues, laics i nobles per celebrar la festa.

De fet, l'acta de consagració de l'església de Sant Esteve d'Olius, ens dona l'única referència documental sobre la situació física del Castell d'Olius, atès que la resta dels documents coneguts només parlen del "Castro Olius" i el seu terme, sense més precisions geogràfiques de l'emplaçament de l'edifici.

En la consagració de l'església de Sant Esteve, el Bisbe Bernat estableix l'espai de trenta passes al voltant de l'església, per a d'implantació del cementiri, (el que es coneix com a "sagrera"). Però en la definició d'aquest espai destinat a cementiri, es fa constar expressament, que el pujolet, on hi ha el Castell es troba dins a les trenta passes, però s'exclou de la donació (...*pro cimiterio totum in circuitu illius ecclesie quantum XXX passos predium continetur, excepto ab illa clima qua castellum consistit...*). " Acta de consagració de l'església de Sant Esteve d'Olius (21 de desembre de 1079) – *Catalunya Romànica XIII " El SOLSONÈS I LA VALL D'ARAN" pag. 223.*

Imatge antiga de la Torre d'Olius.

Pergamí original de l'acta de consagració de l'any 1079.

Aleshores, quina base històrica te l'atribució del Mas la Torreta com al Castell d'Olius?

Aquesta atribució la va fet Mossen Antoni Bach l'any 1982 en la referència bibliogràfica de *"Olius: un poble del Solsonès"*, sense justificar-la mes que per la evidència d'elements baix medievals d'una certa entitat en el Mas, i el seu complex procés de construcció.

Els autors posteriors que han tractat el tema del Castell d'Olius, recullen acríticament aquesta identificació, i s'ha volgut veure vestigis del castell comtal en les estructures del Mas. Els darrers estudis, més aprofundits del jaciment i església d'Olius, de D. Asensio i els altres membres del Centre d'Estudis Lacetans, que realitzen les excavacions esmentades, esmenten aquesta atribució, amb un cert escepticisme.

Davant d'aquest dubte raonable, aquest treball no pressuposa el caràcter casteller de l'edifici actual.

El comte Ermengol de Mollerussa morí l'any 1102 a mans dels sarraïns, havent fet una disposició testamentària verbal al seu home de confiança Guerau Ponç on expressava la seva voluntat d'ésser enterrat a l'església de Solsona, a la qual llegava el castell d'Olius, juntament amb l'església de Sant Esteve i les seves sufragànies. El seu fill, Ermengol VI, o de Castella, no estant d'acord amb les disposicions del seu pare, infeudà el castell d'Olius a Ponç Guillem l'any 1115 però rectificà el 1128 aprovant la donació que havia fet el seu pare a favor de l'església de Solsona. L'any 1180, el papa Alexandre III, confirmà al preposit solsoní Bernat la senyoria de l'església de Solsona al «*castrum d'Olius*», senyoria confirmada de nou pel papa Climent III vuit anys més tard. A més, el 1185, el preposit Bernat compra els drets que hi posseïa el castlà Guillem de Ponç, el qual passà a ésser feudatari de l'església de Solsona.

L'any 1196, Ramon de Torroja (o Tarroja) al seu testament deixa al seu fill Hug tot el que posseïa al castell d'Olius. L'any 1211, en els esposoris de Ramona, germana de Berenguer de Peramola, amb Guillem Arnau de Besora, la núvia aportà un dot de tres mil sous i el nuvi garantia amb el castell de Besora i amb tot el que posseïa als castells d'Olius i de Joval.

L'any 1218, Hug de Torroja declara hereva universal la seva neboda Agnès de Tarroja i llega a Santa Maria de Solsona tot el que posseïa al castell d'Olius. Agnès de Tarroja es casa amb Ramon Folc, fill de Guillem, vescomte de Cardona, el qual havia donat a Santa Maria de Solsona la seva part del castell d'Olius (1235). L'any 1258, el vescomte de Cardona, Ramon Folc VI, dóna a la canònica de Solsona, els drets que retenia en aquest castell, amb llurs cavallers, homes, per tal d'afermar la cooperació entre els feudataris de l'esmentada canònica.

L'any 1378, en tot l'àmbit del castell solament hi havia quinze focs, Aquest baix índex de famílies s'atribueix a la pesta negra que delmà la població de la zona, i el castell es troba en fase de decadència i abandonament i l'any 1588, la contrada d'Olius era coneguda com la quadra d'Olius, sense referència al castell.

El 1592, la canonica de Solsona és suprimida, i el 1593 amb la creació del nou bisbat, esdevé Catedral, recollint el patrimoni de l'antiga canònica, en el que ja no existia el "Castell d'Olius".

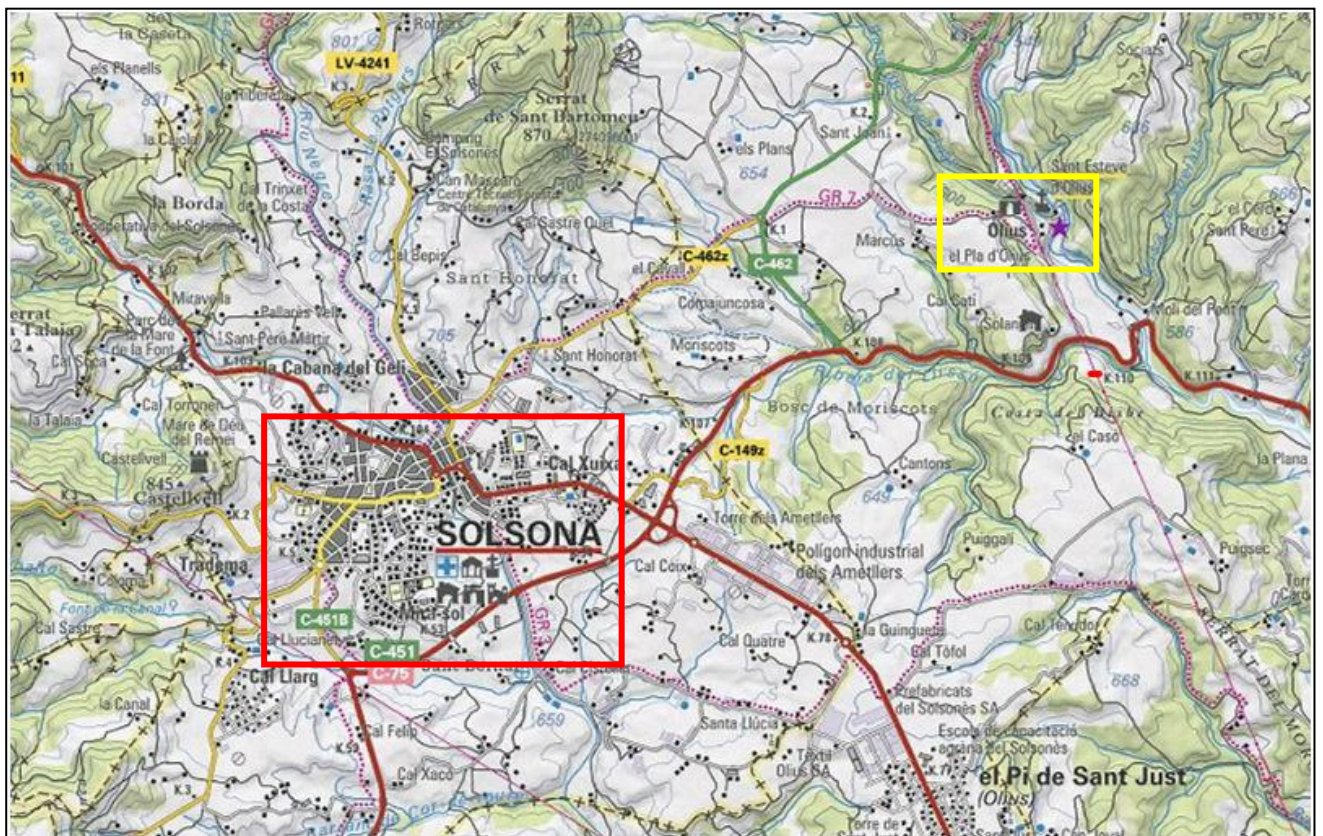
6. MEMÒRIA

6.1 MEMÒRIA DESCRIPTIVA

6.5.1 ACCÉS A L'EDIFICACIÓ

Es troba a ma esquerra de la carretera de Berga la C-26 al km 4,4 de la mateixa on s'agafa el trencant en direcció a l'església de Sant Esteve d'Olius. Un cop a l'esplanada de l'església seguirem un camí de terra amb un pendent del 5% i 10 % des de la mateix camí d'accés a l'església. L'últim tram d'arribada de la casa esta en mal estat i s'hi arriba caminant.

També s'hi pot accedir fins al trencant de la Masia dels Cups, ja que es de la mateixa propietat, deixant el cotxe a l'esplanada de la casa i accedint pujant pel camí fortificat de la mateixa Torreta.

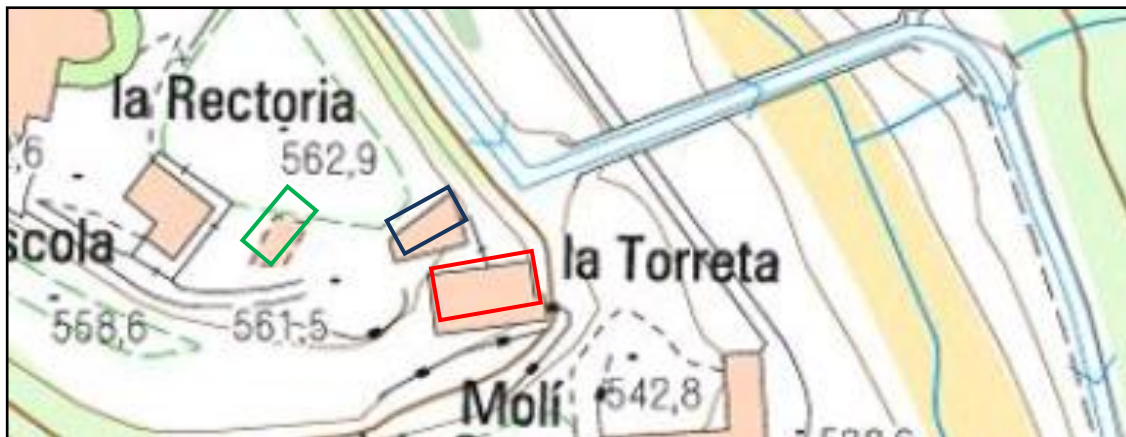

En vermell s'observa la situació de Solsona i en groc la d'Olius.

6.1.2 DESCRIPCIÓ DE LA MASIA ACTUAL

La masia fortificada anomenada Mas la Torreta és un edifici rectangular, de dues plantes més golfes cobert amb una teulada de teula àrab. Orientat nord-est, sud-oest, amb l'accés principal a la façana sud.

Assenta damunt un single rocallós vers el costat nord-oriental del municipi d'Olius en la conca alta del riu Cardener forma part del conjunt constituït per la Torreta, l'església romànica de Sant Esteve d'Olius i el singular cementiri gaudinià.

Elements que componen la masia:

Edifici principal

Pallissa

Cobert

Començarem per analitzar a grans trets constructius el mas;

El mur perimetral, és tracta d'un mur de pedra natural i morter de calç. La secció del mur és variable, a la primera planta te un gruix de 0.7 m a la segona i tercera planta te un gruix de 0.5 metres.

També per la forma de col·locar i treballar els carreus, podem veure que els accessos al castell no son els actuals. En l'actualitat nomes tenim una porta d'entrada que sigui accessible, tot i que en el passat el mas segurament tenia accés, per la cara oest, i que mes endavant en la ampliació van passar a formar part d'una porta interior de la mateixa.

Tenim uns orificis que foraden el mur, més petits que les finestres , de forma rectangular i dimensions 20 cm x 10 cm mes o menys . La majoria formen un angle de 90º, amb la línia de façana. Es troben distribuïts per el perímetre de la façana de Planta Baixa, i sobre tot en dos cotes diferents de la Torre. Aquets orificis, eren per poder visualitzar l'exterior i també per donar llum a l'interior del recinte.

Obertura a la façana Est que donava pas a la llum cap a l'interior de l'edificació.

Vista de la paret oest de la planta baixa del Mas.

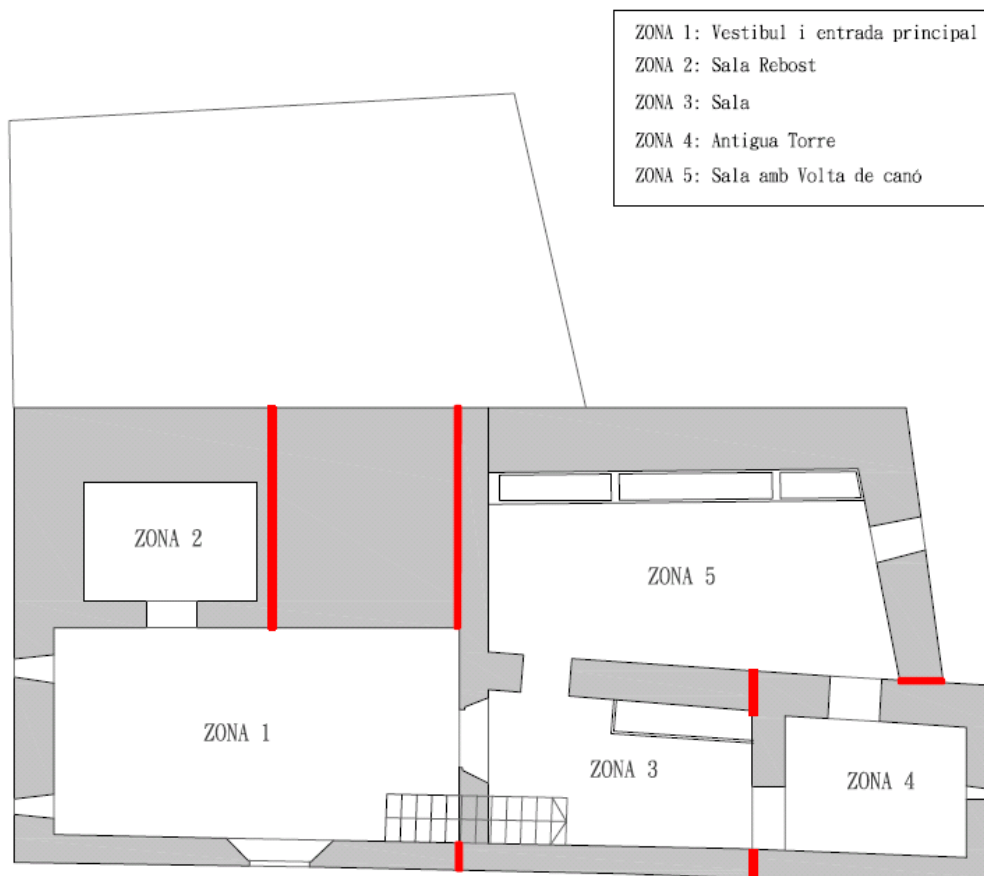
Vista de ponent de la casa.

6.1.3 DESCRIPCIÓ ESPAIS INTERIORS

Cal esmentar que aquesta masia en els temps actuals, s'ha cregut oportú apuntalar es zones més delicades de la casa donant importància a la seguretat ja que com s'ha dit es una edificació destacada en el marc arquitectònic.

Com s'ha pogut observar anteriorment tant el paller com el cobert es troben situats al voltant de la edificació principal.

- **Planta Baixa:**

Ens trobem davant cinc espais que anomenarem per zones, la primera zona consta d'un perímetre rectangular, en la paret est consta d'un gran i esvelt portal adovellat i una escala que puja cap al primer pis, en la paret oest s'hi troben dos obertures que donen llum a l'interior. En la paret nord s'observa una obertura a 0'90 m de la línia del terra que correspon a la zona 2. Finalment en la paret sud s'hi torba la porta principal per la qual s'accedeix al Mas.

Si s'accedeix a través del portal adovellat s'arriba a la zona 3, una zona que en la paret nord s'hi observa uns abeuradors per animals i també un forat apuntalat que dona ala zona 5, en la paret est hi ha una porta que s'accedeix a la zona 4 aquesta correspon a una sala quadrangular, des d'aquí s'accedeix a una sala que correspon a la zona 5 que es conforme d'una sala de planta rectangular coberta amb una volta de canó de mig punt, construïda amb mamposteria disposada a plec de llibre, sobre un encofrat de taulons.

En la zona 1 , 3, 4 s'observa juntes entre elles. (*Veure plànol anterior*)

La totalitat dels seus sostres està conformat amb bigues de fusta de 20 x 18 centímetres.

Vista de la paret Est de la zona 1 on s'observa el portal adovellat amb l'escala corresponent cap al primer pis.

Vista interior de la zona 2 de planta baixa.

Vista des de la zona 4 a la paret nord hi ha la porta d'entrada a la zona 5 on es situa la gran sala de volta de canó.

Vista de la zona 3 de planta baixa amb la porta d'entrada a la zona 4.

Imatges de la zona 5 de les parets est i oest.

- **Planta Pis:**

Consta de sis dependències, també seran anomenades per zones i procedim a donar una descripció de cada espai.

S'accedeix a la planta pis a través de les escales situades a la zona sud del Mas, i es troba la zona 6 una gran sala que a la paret est la conformen 3 obertures una d'elles porta a la zona 7 que seria la continuïtat en alçada de la zona 4 de planta baixa, i també porta a la zona 8 que és una sala que actualment està molt reformada que hi ha un antic forn de llenya. En la seva paret nord observem un arc amb una petita obertura i seguint per la paret oest s'hi visualitza una porta que accedeix a la zona 9 i a l'esquerra d'aquesta porta hi ha una gran finestra al vell mig del parament, finalment la paret sud ens mostra una gran finestra amb uns trets arquitectònics especials.

Vistes des de l'interior de la zona 7 cap a la zona 6 en sentit oest.

Vista des de la zona 6 a la paret oest, s'observa la finestra interior del Mas.

Vista des de la zona 6 a la seva paret nord on s'observa l'arcada.

Vistes de la zona 8 que pertany a la sala del forn de la planta pis.

Des de la zona 9, conformada per un espai quadrangular podem accedir per la paret nord a través d'una porta a la zona 11 corresponent a un antic corral i que actualment es un pati. En la paret sud i a la oest hi ha dos portes les quals accedeixen a la zona 10 que es una gran sala en forma de L i en a seva paret est arranca una escala de volta catalana que comunica amb les golfes del Mas.

La zona 10, com s'ha dit es una gran sala en forma de L i com a trets característics s'observa que a la paret oest hi ha una finestra tapiada i en la paret sud hi ha dos finestres.

Els seus sostres son amb bigues de fusta i peça ceràmica en la totalitat de la planta menys en la zona 9 que com s'ha dit ja es sota coberta directament.

Tal i com s'ha observat en el cas de la planta baixa, a la planta pis es continuen observant juntes entre els paraments de les zones 10, 6 i 7 principalment.

Vista de la finestra interior des de la zona 10 en sentit est.

Vista des de la zona 9 on sobserva que la cobreix directament la sota coberta.

Vista de la pare est de la zona 10 on es troba la finestra tapiada.

- Sota coberta - golfes:

La part de sot coberta es caracteritza per tenir 2 espais diferenciats a més de la zona de la torre com els altres dos plantes, també val destacar que esta constituïda per a dos nivells de forjat.

Accedim a la sota coberta a traves d'unes escales amb una construcció recent de volta catalana de dos trams . Cobreix l'espai mitjançant dos voltes de maons col·locats per la part plana, que donen accés a la zona12 del Mas.

Un cop s'ha accedit a la sala més o menys per la meitat d'aquesta veiem que a la seva zona Est continua amb la totalitat la forma quadrangular que donaria lloc a la zona 13 de sota coberta, seguidament a continuació de la part est d'aquesta sala s'observa un espai que segurament s'hi havia pres foc ja que totes les parets estan emmascarades pels fums i també s'observa una construcció amb maó de la que hauria estat la xemeneia de la llar de foc de la planta pis, que actualment està enrunada per la part interior de la planta. Tot això estaria al primer nivell de forjat que té una mesura fins a coberta de 2.96 metres en el punt més alt i de 1.55 metres en el punt més baix que seria els extrems.

Vista de l'interior de la torre i de la seva part de coberta.

Vista de la façana Est de la zona 12, entrada a la zona 13 corresponent a la torre i de la paret emmascarada pel foc que hi va poder haver.

A la seva paret sud i a la nord trobem unes petites obertures sense cap forma a determinar, i en la oest veiem una obertura que ens dona accés a la zona 14 .

Vista de la façana Sud de la zona 13 on s'observa l' obertura.

A la zona 14 al que seria al segon nivell de forjat mitjançant un graó a través d'una paret de pedra del mateix estil que la resta i s'hi troba una gran sala de forma de L. Aquí les mesures en la part més alta de 2.16 i 0.90 en els extrems. En la paret oest s'observen també unes obertures de finestra de forma poc determinada i en la paret sud una obertura molt petita.

Aquesta planta esta acabada amb una coberta d'embigat de fusta i teulada àrab, tipus llata per canal que més endavant s'analitzarà constructivament.

Aquesta planta no presenta tan clares les juntes com s'han observat anteriorment en els altres casos, això ens porta a plantejar-nos idees constructives que també s'analitzarà posteriorment.

Vista des de la zona 12 de la paret Oest ton veiem les escales per accedir al segon nivell de la zona 14 en posició oest

Vista des de la zona 14 cap a la zona 12 en posició est.

6.1.4 DESCRIPCIÓ FAÇANES

- **La Façana Sud :**

És la que actualment s'hi obra la porta d'accés a la casa, que dona a la zona 1 de la planta baixa. Com s'ha observat en la descripció de les plantes, entre l'espai 1 , l'espai 3 i l'espai 4 de planta baixa i l'espai 10, 6 i 7 de planta pis es continuen observant unes juntes verticals, que abasten la totalitat de l'alçada de la façana, desdibuixant-se en arribar a l'alçada de les golfes.

En la part baixa de la façana s'observen petites obertures de formes variables corresponents a la planta baixa, seguit a l'altura de la planta pis trobem 3 finestres de tres mides diferents i 3 composicions diferents, la de més a l'oest consta de la mitat paredada amb maó, i ja per acabar la part alta corresponent en les golfes de la casa veiem 3 obertures de forma indefinida.

Es en aquesta façana on s'observa també l'accés principal del mas, que comença just en la cota del riu i ascendeix fins a l'entrada actual resseguint així una ziga zaga formant les baranes amb els propis murs de formació del camí.

Vista de la Façana Sud en la seva totalitat.

Vista de la façana Sud on s'observa la porta d'entrada.

Vista de la part baixa de la façana sud on s'observa la roca en la qual esta sustentada la casa

- **La Façana Nord :**

És una façana que correspon a un pati interior (zona 11) actualment és poc accessible, també trobem una porta de fusta amb un estat actualment de deterioració que correspon a la sortida de la zona 9 a la zona 11.

En aquesta façana s'hi troben les restes del que era l'eixida i el graner i en una part de façana s'hi es pot entreveure el que havia estat el corral i que va estar destruït en un passat no gaire llunyà. Actualment en la façana es pot veure una sola portes ..

Es pot considerar que és la façana que està en més mal estat ja que al ser en una orientació Nord veiem un gran diversitat d'agents biològics prenent part del terreny. En aquest cas les imatges que s'han aconseguit d'aquesta façana no son molt clares i per la manca d'accés, per tant a sigut difícil tenir una visió analítica en aquesta façana.

Vista de la façana nord i de la zona 11 del Mas la Torreta on s'observa el mal estat en que està (1)

Vista de la façana nord (II)

Part constructiva que entreveu que hi havia hagut una coberta a dos aigües ja que ha quedat la silueta i també s'observa els buits de les bigues en el possible forjat.

- **La Façana Oest:**

Constitueix el tester de la casa en el que hi ha una finestra paredada del mateix sistema constructiu que la porta d'entrada de l'edifici, una finestra corresponent a les golfes i dos obertures que no demostren cap forma determinada

En aquesta façana trobem també les petites obertures de planta baixa soterrada.

Vista de la façana oest amb la finestra paredada i la finestra que correspon a les golfes.

Vista de la façanes oest i de la façana sud on veiem el canvi de nivell del terreny en la seva construcció.

Vista de les dos finestres corresponents a les golfes que donaran a la zona 14.

- **La Façana Est:**

És per excel·lència la més “senyorial” ja que veiem representada aquesta construcció sobre roca i molta vegetació al voltant. Podem observar petites obertures també per donar llum a l’interior de les zones 4 i 6, a la dreta d’aquesta, dos finestres que actualment correspon a la zona a la zona 8 on hi ha el forn.

Vista de la subjecció sobre la roca de la façana Est

Vista a detall de la roca que compona part de la fonamentació de la casa

Vista de la façana Est on s'observen les obertures.

6.1.5 COBERTA

En primer lloc val a dir que la coberta es un element que a patit mes les conseqüències del pas dels anys, ja que podem dir que seria un dels elements en més mal estat ja que les bigues que componen l'estructura inclinada de coberta procedeixen de re aprofitament d'altres sostres de la casa. Tot i així també cal dir que potser és la que ha patit més transformacions al llarg de l'història ja que actualment podem afirmar que la seva totalitat ha estat realitzada en un mateix període constructiu.

Podem dir que esta en un estat deplorable per diferents causes que analitzarem més endavant.

La coberta de l'edifici principal és una coberta de dos aigües a la "casa" i d'una sola aigua a l'extrem de llevant. La coberta de la casa te el carener paral·lel a la façana principal. Els vessants tenen una inclinació del 30 %. La coberta de l'extrem de llevant és d'una sola aigua amb pendent en sentit Sud, les bigues inclinades van encastades en els paraments de la façana sud i en una part a la nord –sud i en el parament que puja des de la planta pis on hi ha les escales per accedir a la coberta. Les dues cobertes estan realitzades d'una forma molt similar, les dues disposen d'un ràfec i no disposen de cap sistema per recollir l'aigua de pluja, i molt menys disposa de cap tipus d'aïllament tèrmic.

7. EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA DEL MAS

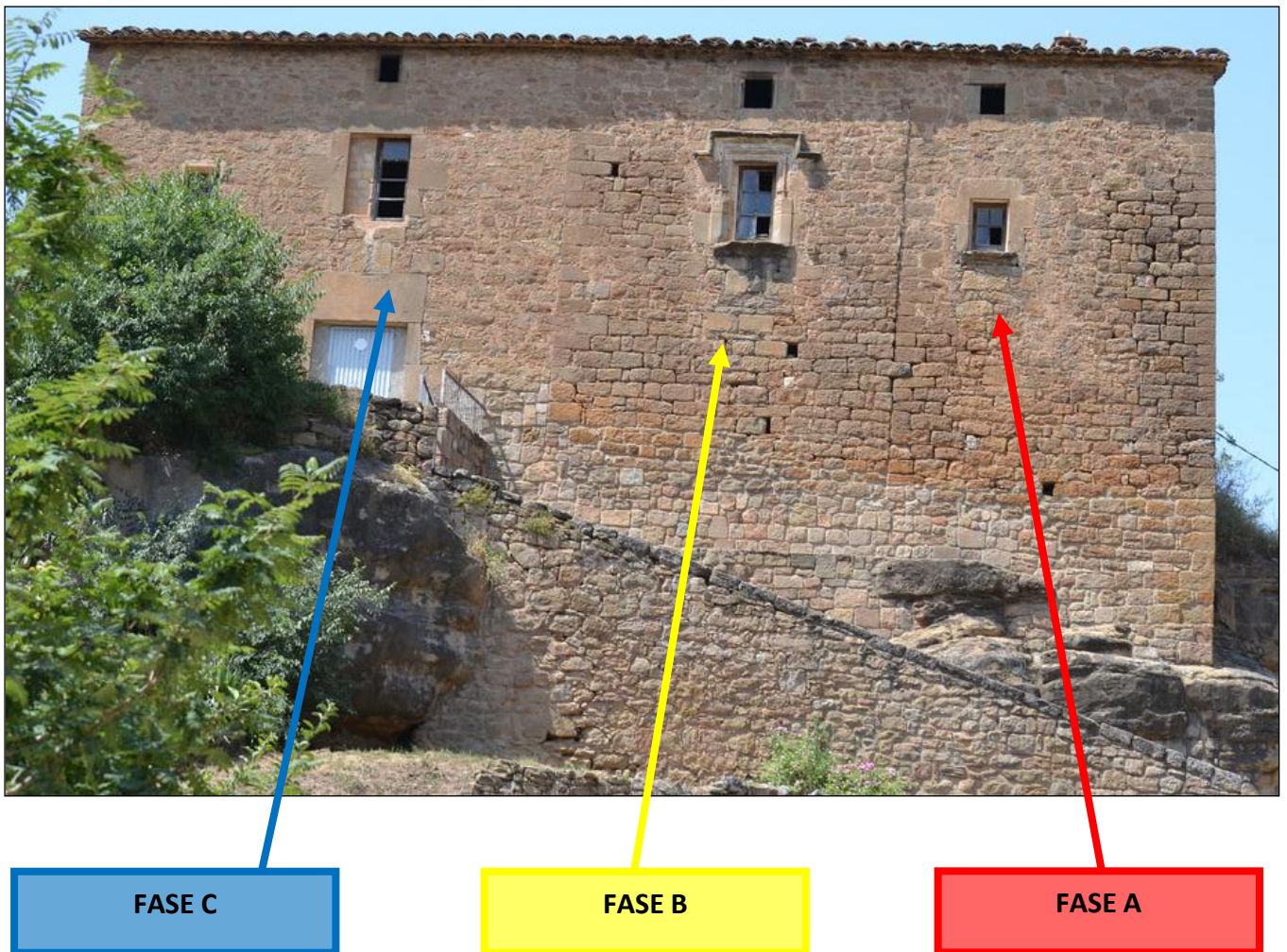
7.1 EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA DEL MAS

7.1.1 EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA DEL MAS

Un cop s'ha fet la descripció de cada una de les zones que trobem al Mas la Torreta procedirem a valorar i analitzar els trets constructius més destacats que s'han trobat.

Des d'una visió general i tal i com ens ha indicat la descripció de la façana sud, observem unes juntes verticals que ens generen varies hipòtesis de treball. Per començar es dividirà la casa per a tres fases (Fase A, Fase B i Fase C) per tant es treballarà el Mas per 3 èpoques diferents històricament i constructivament.

En aquesta fotografia presentem les tres etapes vistes des de la façana sud que seria la façana que actualment hi ha la porta principal d'entrada a l'edifici.

A la vista de les juntes que s'observen podem dir que hi ha un cos corresponent al de la zona 4 a planta baixa, zona 6 a planta pis i zona 13 de les golfes a les quals (FASE A) se l'hi va adossar posteriorment un segon bloc (FASE B) que serien les zones 3 i 5 en planta baixa, 6 i 8 en planta primera i la zona 12 en les golfes.

Dit això es pot dir de segur que la FASE A és més antiga que la FASE B per que en la cantonada de la junta vertical s'observa en la FASE A una cantonada ben acabada.

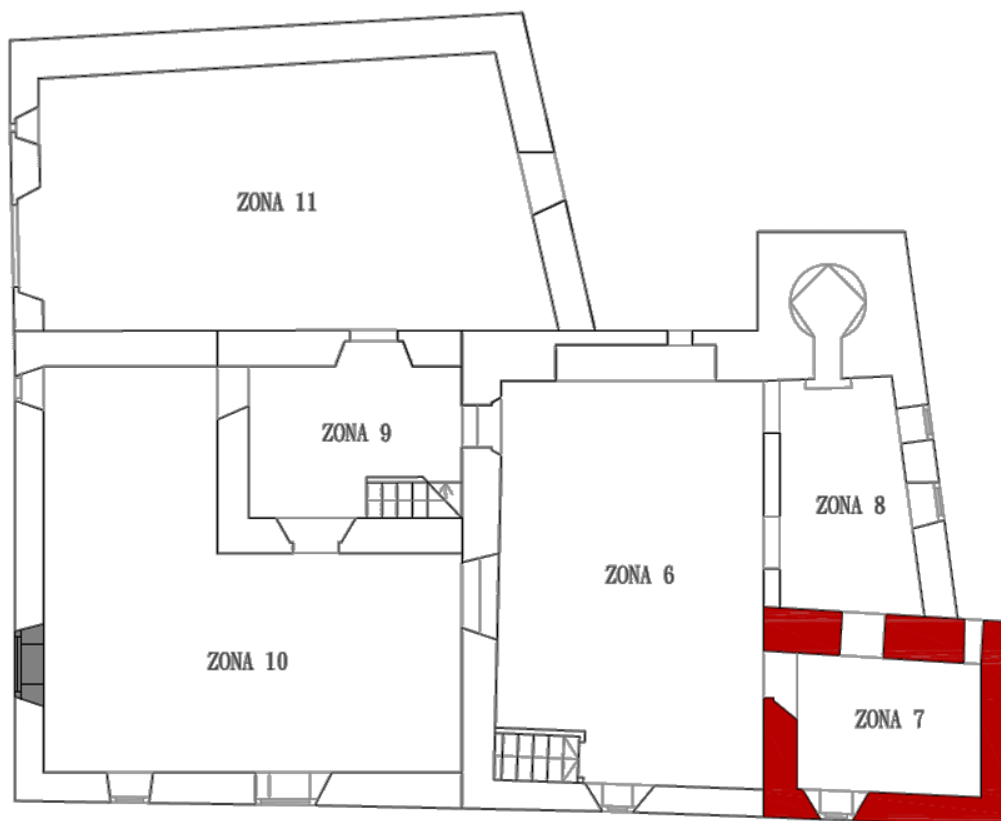
Gràficament s'analitzaria de la següent manera:

- **FASE A :**

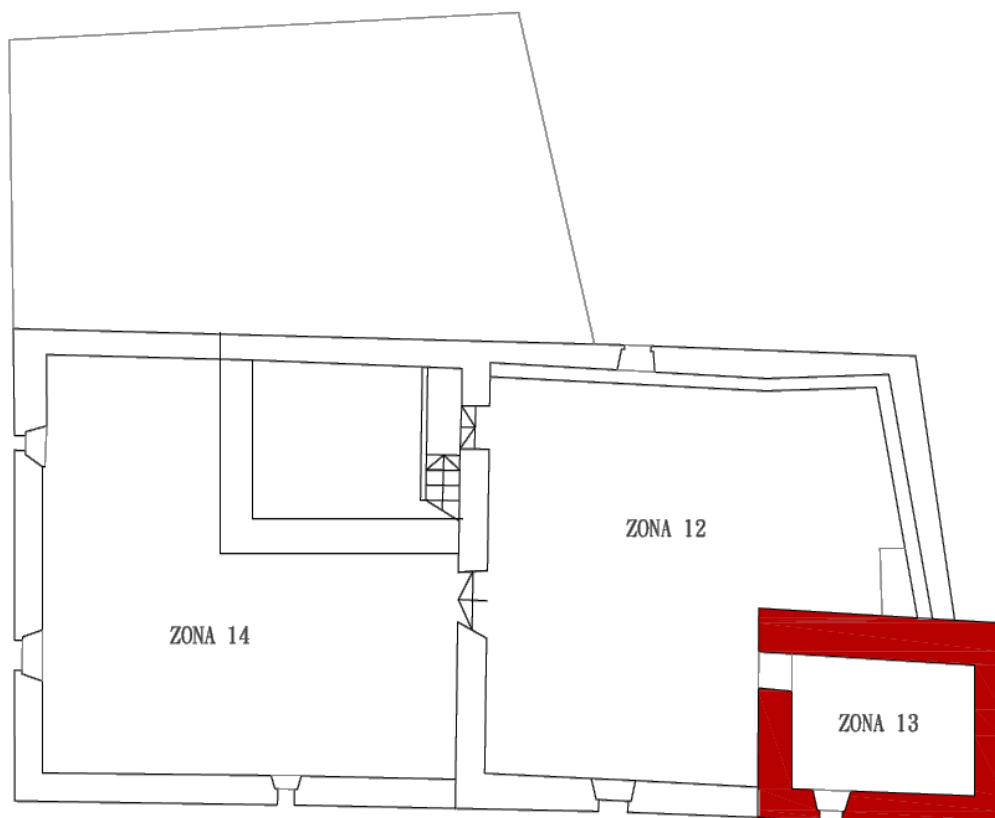
- Planta Baixa:

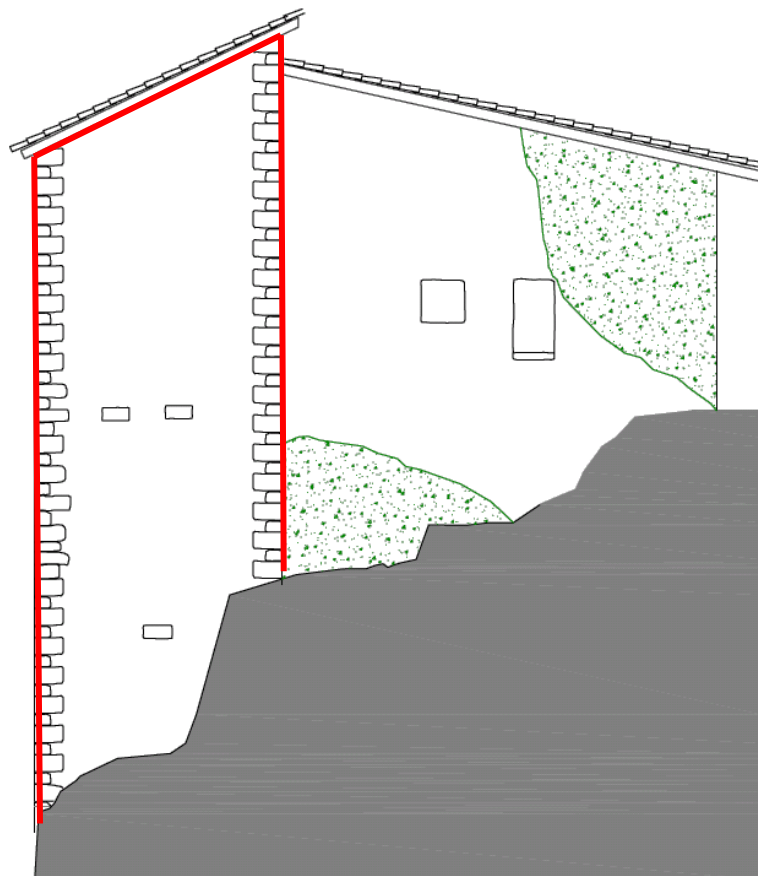
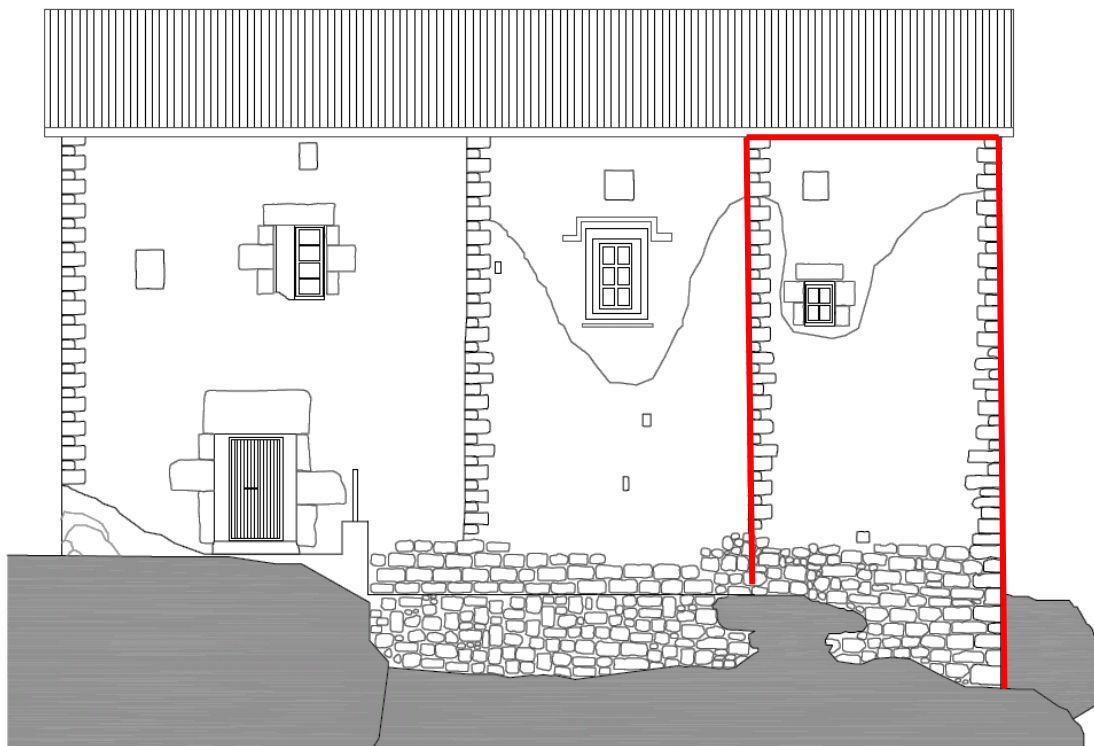
○ Planta Pis:

○ Sota Coberta - Golfes:

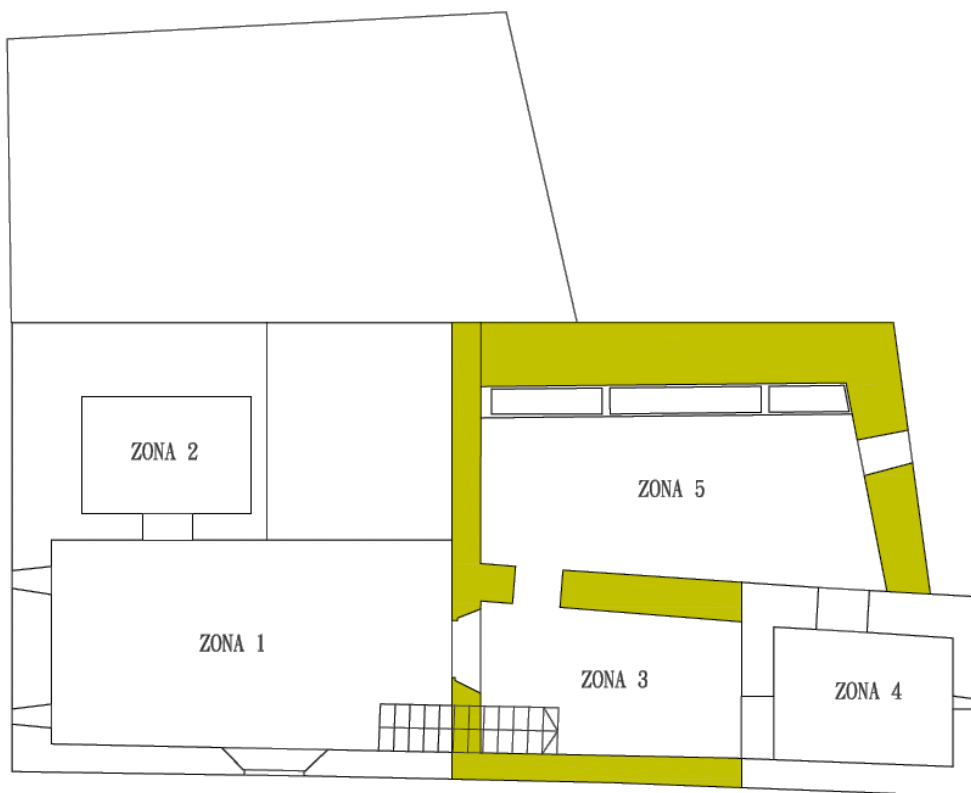

- Façana Sud:

- **FASE B:**

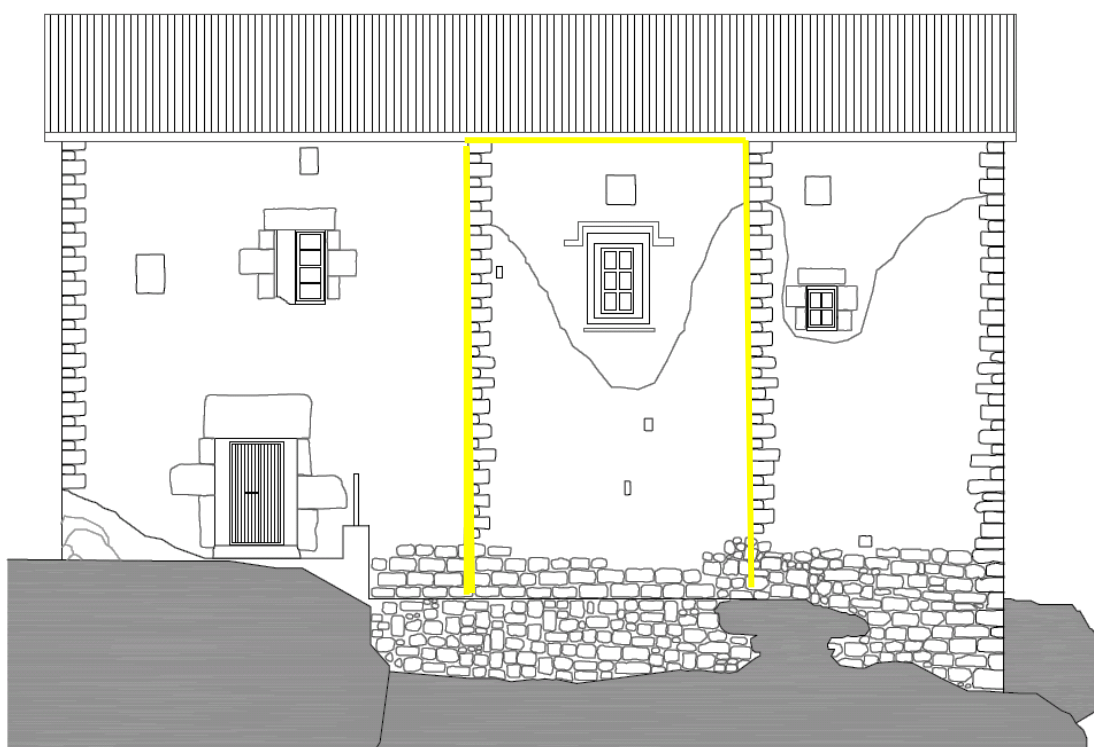
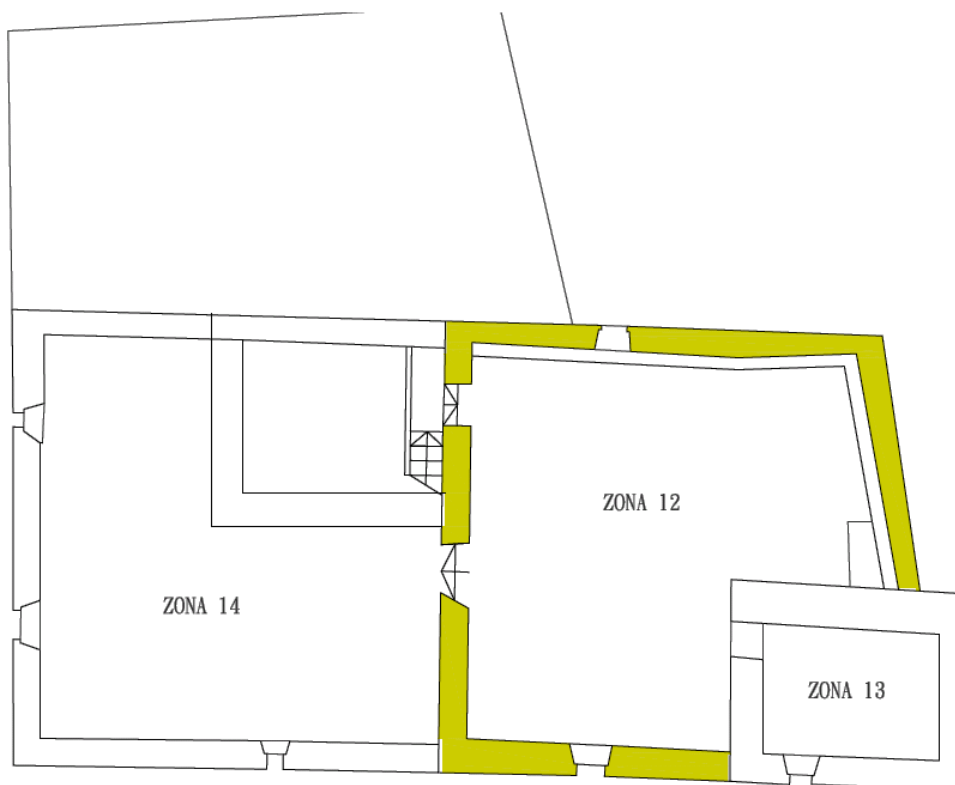
- Planta Baixa:

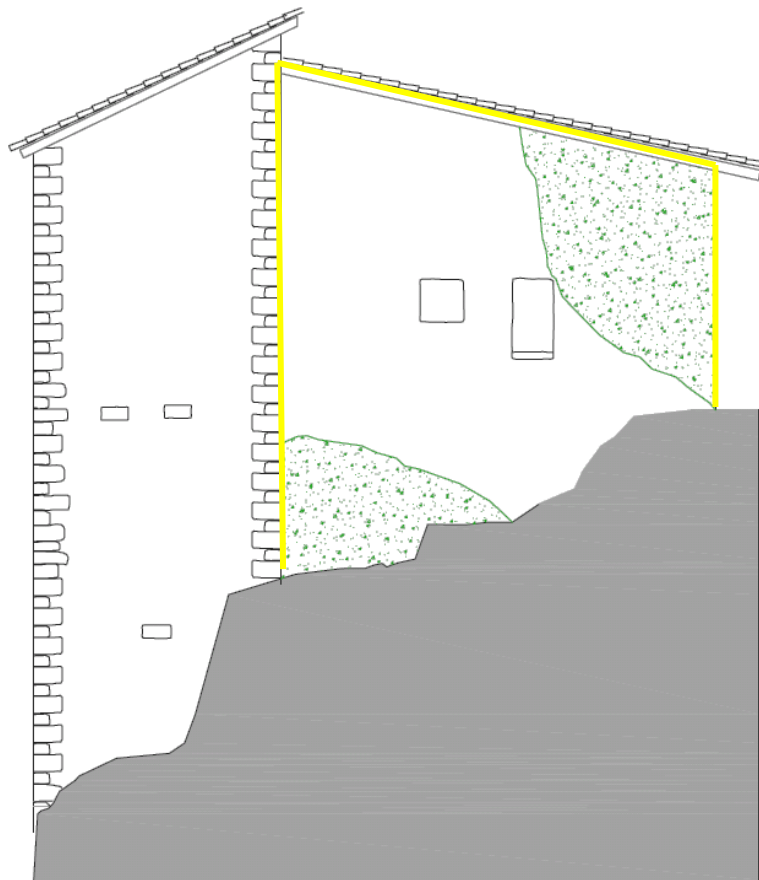

- Planta Pis:

- Sota Coberta – Golfes:

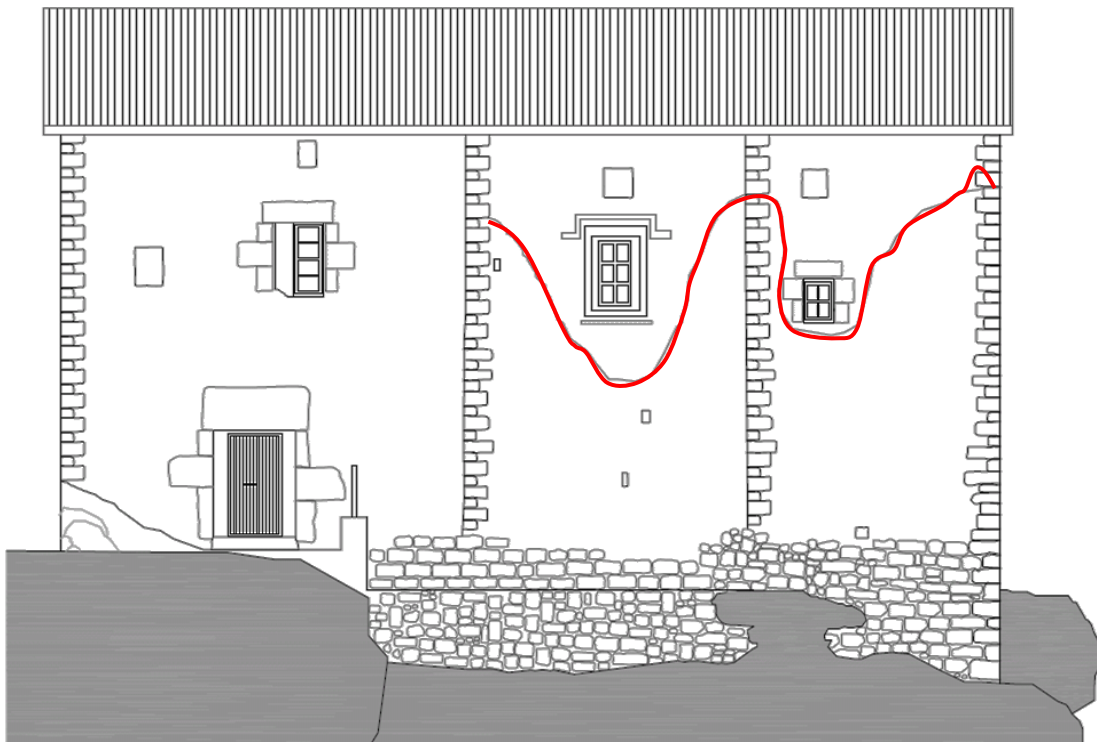
Com s'ha dit, a l' oest de la FASE A s'adossa la FASE B, consten de planta baixa i planta pis i sota coberta i entre elles les diferències constructives són mínimes, sense deixar de tenir e comte que la part dels murs de les golfes, les juntes es desdibuixen i ens indica que totes les golfes i la coberta corresponen a una única fase que correspondrà a la fase següent.

A part de les juntes observades podem veure altres indicis que ens afirmen que estem parlant de dos cossos diferents la principal és que en la façana oest de la fase constructiva B hi ha una finestra col·locada a la meitat de façana, cosa que ens fa pensar que en algun moment va ser un parament extren.

En la FASE A es manté l'essència quadrangular d'edifici turriforme en totes les seves disposicions, mentre que la FASE B el que fa es adossar-se per donar a la construcció una forma més horitzontal. Pel que fa aquesta FASE B el que destaca en la façana sud és una finestra amb trets gòtics , es caracteritza pel fet que és molt ornamental i amb detalls molt treballats i realistes. Tot i que s'hi analitzem la façana podem veure que es podria realitzar la hipòtesis de que aquesta finestra va ser col·locada posteriorment després de fer la façana ja que es dibuixa un canvi de construcció, un trencat en la façana tal i com s'observa a la imatge.

Vista de la fase A i B de la casa, si s'observa la façana veiem els dos canvis de construcció ja que un és més d'un color més fosc.

Amb vermell es marca el límit del canvi de construcció que veiem tan en la fase A com en la B.

Vista detallada de la finestra amb trets gòtics situada a la façana sud.

Vista de les dos fases A i B des d'una visió sud.

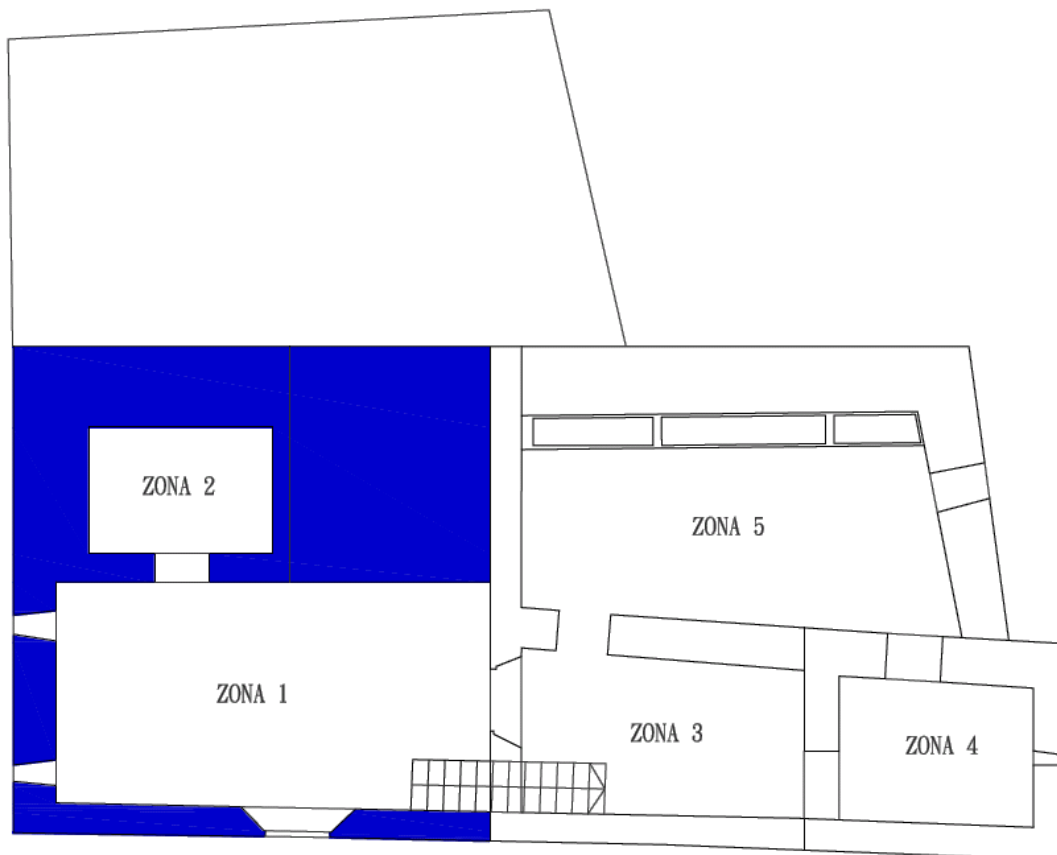
- **FASE C :**

Adjacent també a la cara Oest trobem la fase més recent constructivament parlant i més diferent i trobem la porta d'entrada de l'edifici donant a lloc a la zona 1.

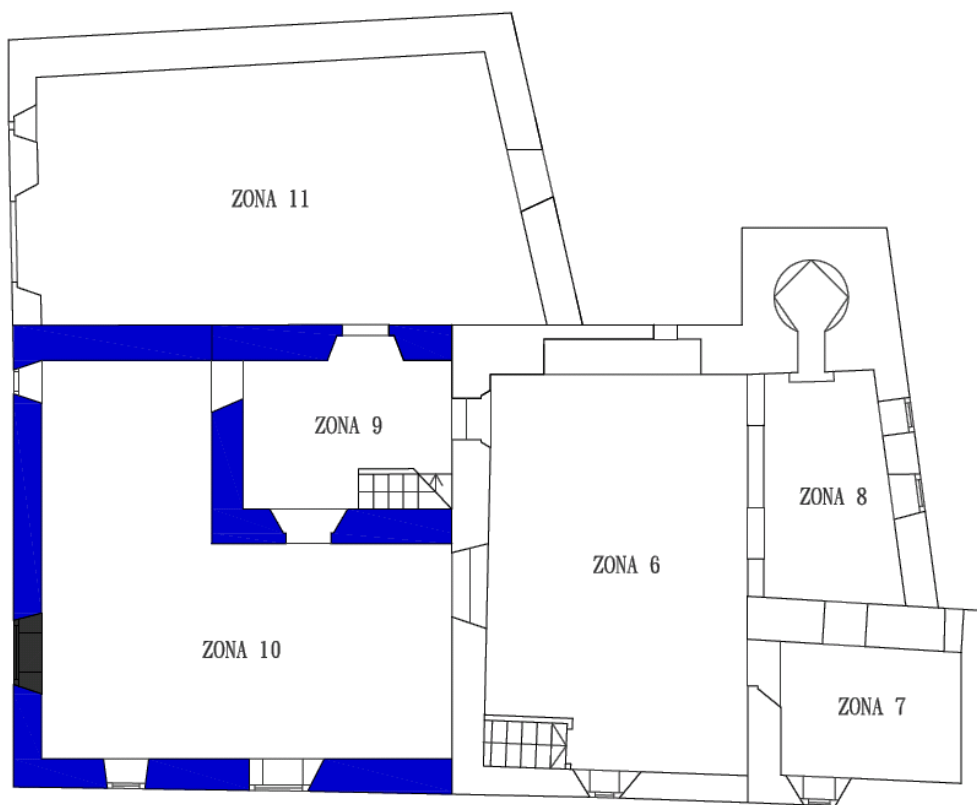
Construcció que no segueix el mateix estil constructiu exteriorment que la resta de la casa de les fases A i B ja que a simple vista es pot observar.

Dins aquesta fase cal comentar que segurament abans de fer aquesta FASE C es va donar lloc a una ampliació interior tot just a la cara Nord de la casa per donar entrada a la casa des de aquesta façana (zona 9) aquesta correspon a un espai sense sostre directament sota coberta. Els indicis a pensar-ho son en que com a la resta de fases, als encontres amb la resta de façana perpendicular no segueix cap lligam ni cap travesa en aquesta L, per tant per això considerarem que és una construcció posterior a la fase B i segurament anterior a la fase C tot i que no ho podem afirmar en la seva totalitat.

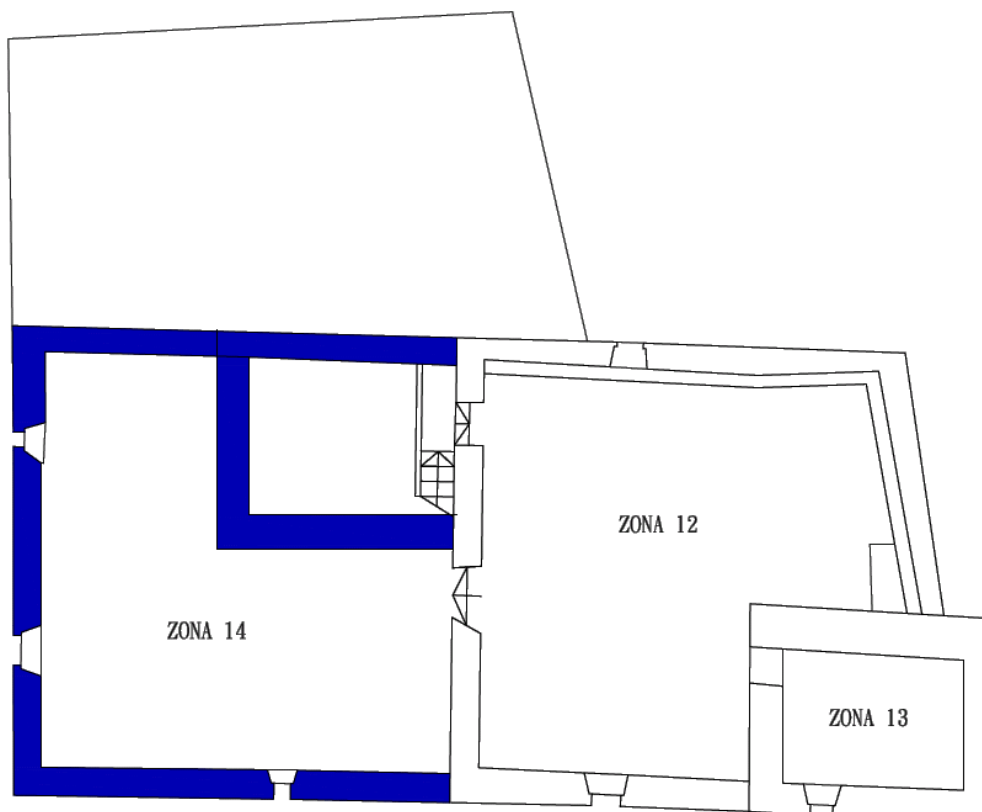
- Planta Baixa:

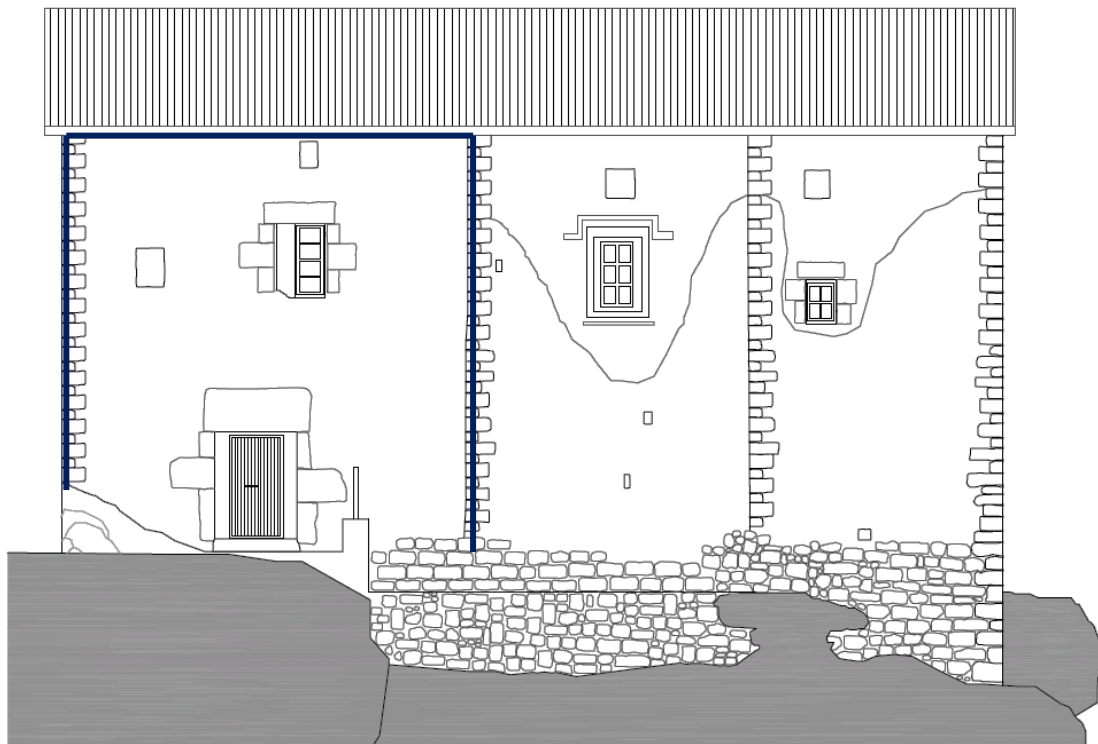
- Planta Pis:

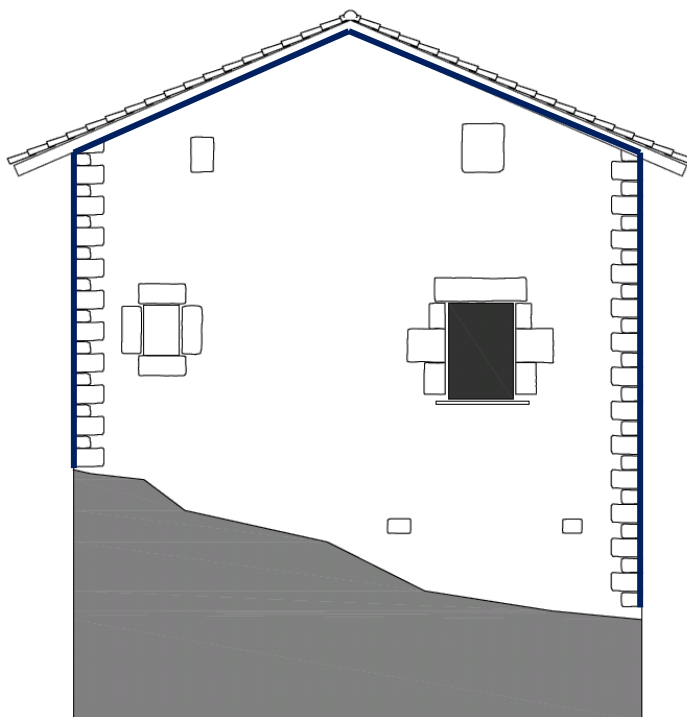
- Sota Coberta – Golfes:

- Façana Sud:

- Façana Oest:

S'observa des de la zona 10 la façana Oest de la fase B i en la seva perpendicular veiem la paret que forma una junta vertical formant així la paret sud de la zona 9.

Vista de la paret nord de la zona 10.

Tornant al que seria la fase C veiem que no presenta cap tipus de canvi significatiu interiorment en comparació de la resta de l'edifici, però sí que hi ha diferències constructives exteriors ja que està feta amb una pedra molt més irregular i embeguda amb morter.

La seva forma consisteix en la construcció de dos parets de tancament en la part Sud i Oest tal i com s'ha dit, conformant així la zona 10 de la planta pis. Com a tret característic d'aquesta, cal recordar que en la paret oest de la zona 10 hi ha la finestra paredada amb el mateix estil constructiu de la porta principal tal i com es mostren a les imatges següents:

Porta d'accés al Mas, correspon a la FASE C.

Finestra paredada que també correspon a la FASE C.

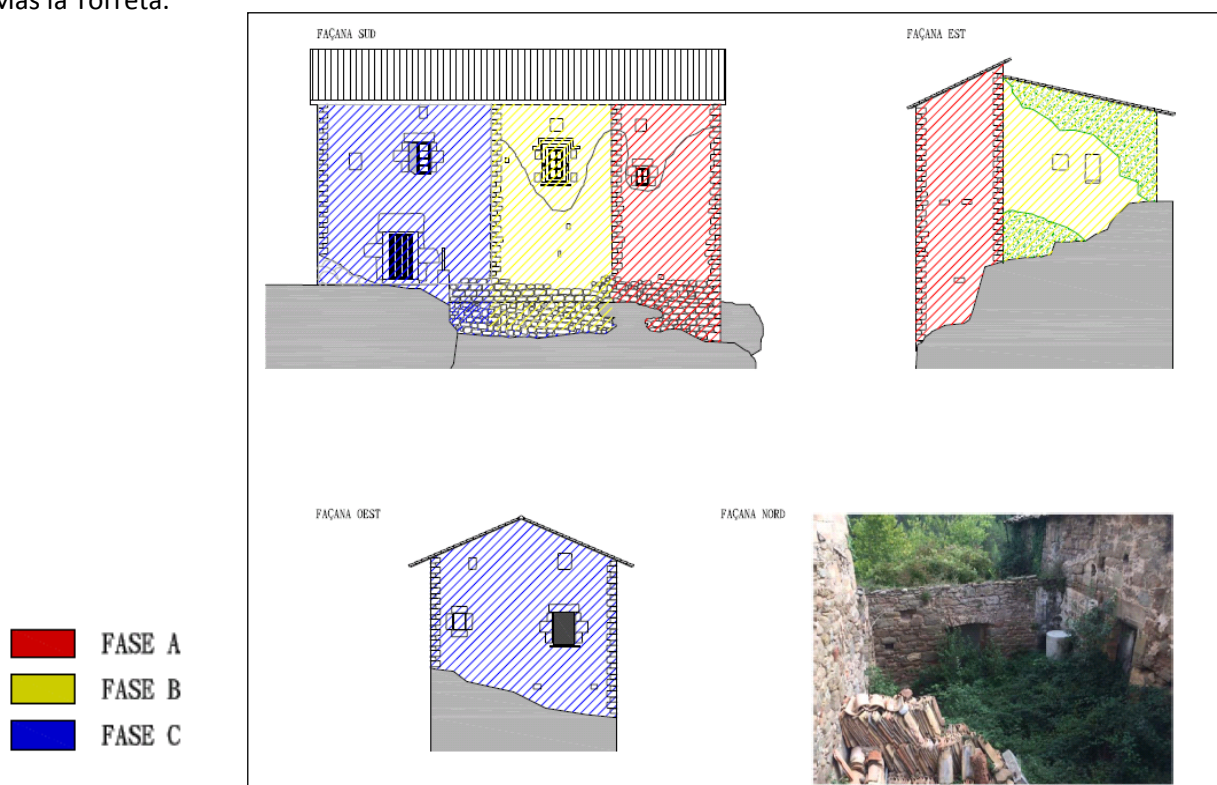
7.1.2 ANÀLISIS DE L'EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA

En aquesta fase, s'ampliarà i es treballarà la informació aconseguida i en recollim de nova si es el cas.

S'ha realitzat visites per tal d'obtenir la major informació possible pel que fa a la composició, agafant cotes i alçades per poder-ho representar gràficament. Aquest aixecament es va fer manualment, amb ajuda d'una cinta mètrica, mesurant les diagonals de les habitacions per realitzar el plànols mitjançant triangulacions. Les cotes d'alçada les vam poder aconseguir mitjançant un nivell òptic. Per completar aquesta feina es va realitzar un reportatge fotogràfic. (annex plànols cotes)

Degut a que l'edifici s'ha anat modificant des del seu inici podem trobar diferents sistemes i materials emprats en la seva construcció. Ens aturarem a identificar amb més detall quins són els utilitzats en parets i forjats.

Aquest apartat el que en permetrà es acabar de reafirmar hipòtesis que s'ha pogut plantejar al llarg del treball per finalment acabar amb unes conclusions històriques i constructives sobre el Mas la Torreta.

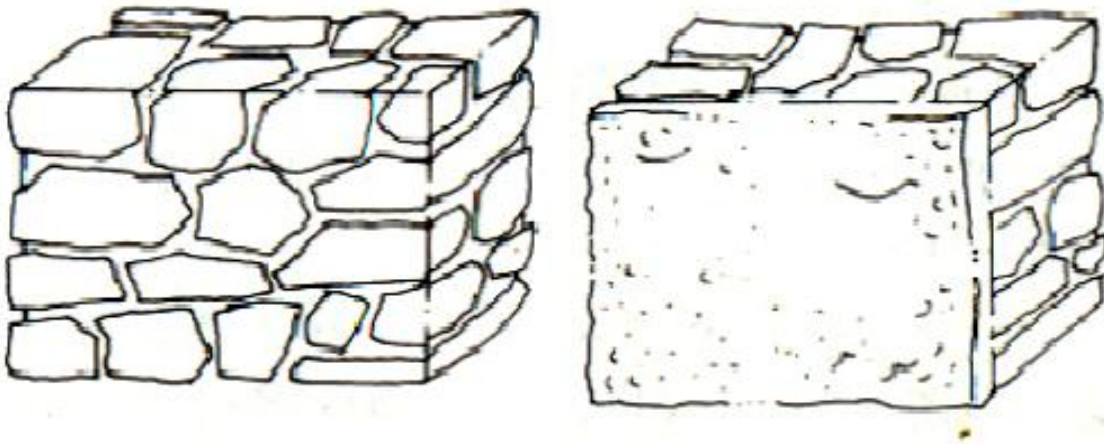

Evolució històrica gràfica del Mas.

1. ESTRUCTURA VERTICAL

TIPOLOGIES DE PARETS:

- Paret de pedra i morter de calç:

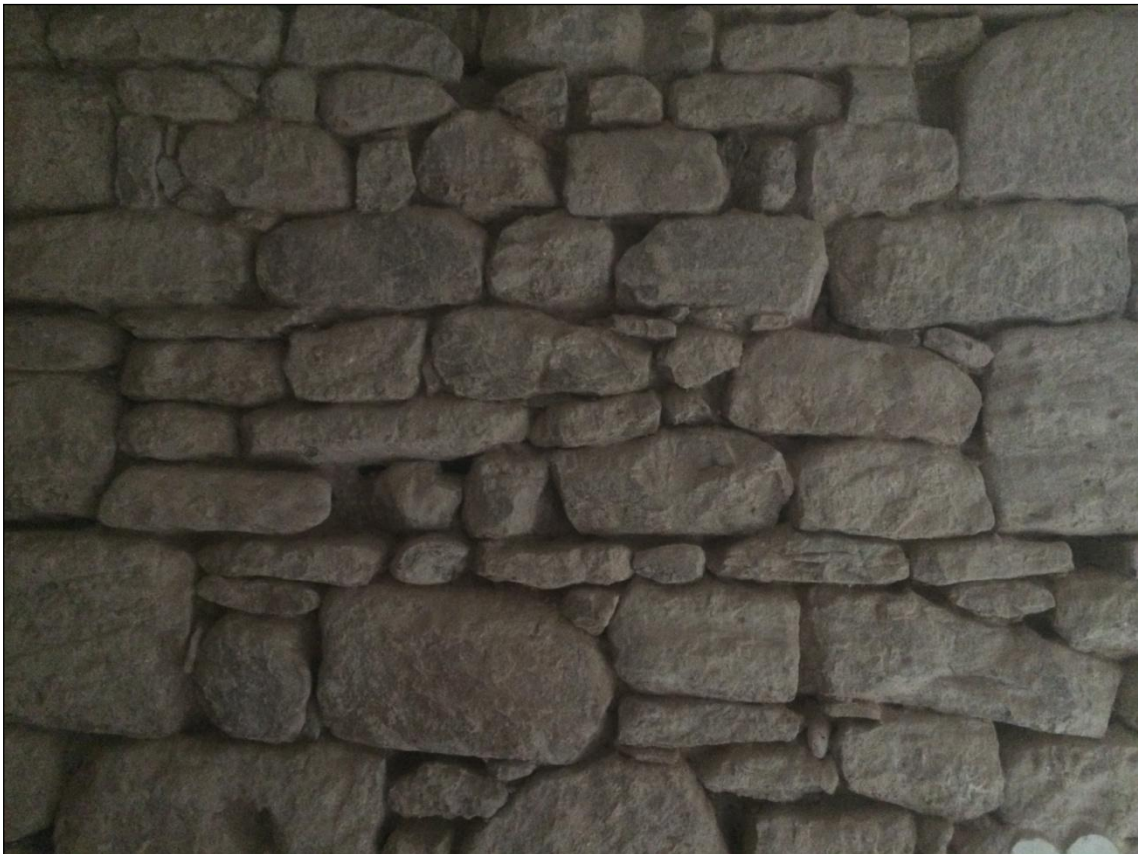

Imatge d'una de les cantonades de l'immoble.

Les parets en la seva totalitat com ja s'ha dit anteriorment son de carreus de pedra calcària majoritàriament treballada amb la tècnica d'a punxonament, la pedra és de les mateixes característiques geològiques de l'entorn d'on pertany l'edifici.

Podem destacar que els paraments de carreus estan ben escairats però de mides extremadament irregulars, carreus grans des de 40 X 20 a carreus més petits de 20 X 10 per exemple, s'observa que estan molt alternats i amb una col·locació sense seguir cap ordre excessiu de disposició. Això ens demostra que hi ha un ofici de picapedrer molt ben treballat però que a la vegada hi ha una poca cura a l'execució de la construcció de cada un dels paraments, ja que aquests anaven revestits amb calç.

S'observa també que en la totalitat dels paraments, es presenten molt restaurats i sangrats a falta de les juntes ja que estan buides. Això ens fa difícil de determinar certes característiques constructives per analitzar.

Vista d'un dels paraments on es amb claredat la falta de les juntes.

Imatge cedida pels actuals propietaris on veiem la part nord de la zona 6 abans de ser rehabilitada, s'observa el revestiment de calç que cobria els paraments.

Imatge actual de la part nord de la zona 6 un cop s'ha fet la rehabilitació.

Com a trets característics en l'estructura vertical podem trobar en planta baixa la composició de la zona 5, consta d'una gran sala de volta de canó.

La volta de canó és aquella generada pel desplaçament d'un arc de mig punt al llarg d'un eix longitudinal. S'empra per a cobrir espais longitudinals, com es el cas d'aquesta nau.

Vista de la paret oest de la zona 5 de planta baixa, s'observa la formació de la volta.

El procés constructiu de la volta es el següent, primerament es montà l'encofrat de taulonets de fusta en tota la volta, i s'aboca una capa de morter de calç i tot seguit es claven les pedres en el gruix del morter, per això s'observen que hi ha pedres més sortints que altres. Un cop col·locades les pedres s'afegeix una capa de morter de calç molt líquida per a que penetri entre les juntes de les pedres i un cop s'ha embegut tot s'acaba d'emplenar i s'anivella.

Un altre dels trets es l'arc dovelles que se situa a la paret est de la zona 1 de planta baixa, aquest arc esta compost per un seguit de dovelles que son peces col·locades en forma de tascó que componen l'arc i que es caracteritzada per a la seva disposició radial, veiem que aquest arc està compost per una dovella central anomenada clau i per les contraclaus que serien les dovelles adjacents. Les dovelles dels extrems que componen l'arc s'anomenen sàlmer i son les que reben el pes de l'arc.

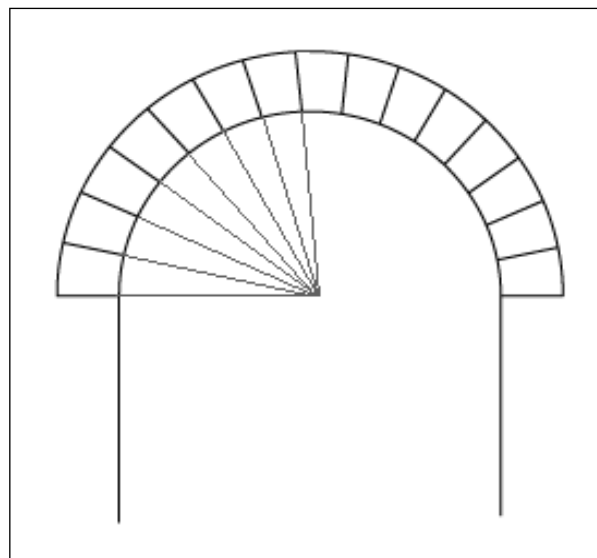

Vista de l'arc dovelles situat a planta baixa.

Detall de les dovelles.

S'estaria parlant d'un arc d'un sol centre que seria de mig punt també anomenat rodó o de semicircumferència. El centre de la circumferència està a l'altura de les impostes, que seria la peça o la filera de peces des de on arrenca l'arc.

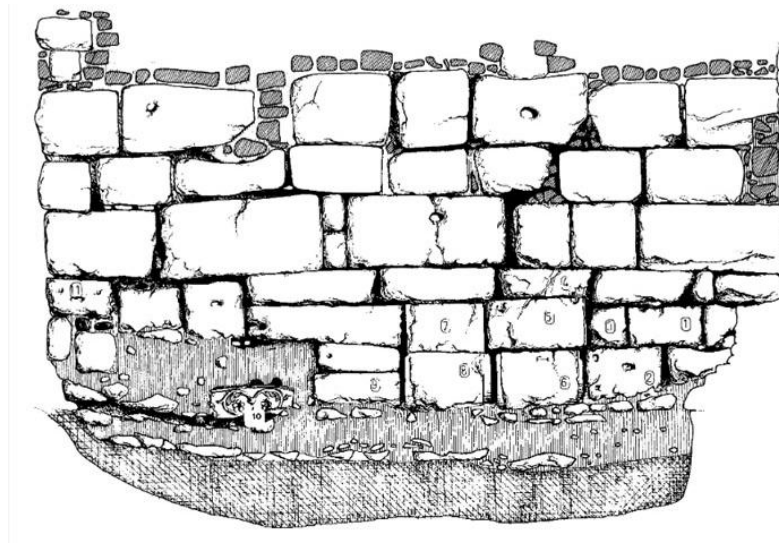
Projecció de la disposició radial de les dovelles en un arc de mig punt.

2. ESTRUCTURA HORIZONTAL

FONAMENTS

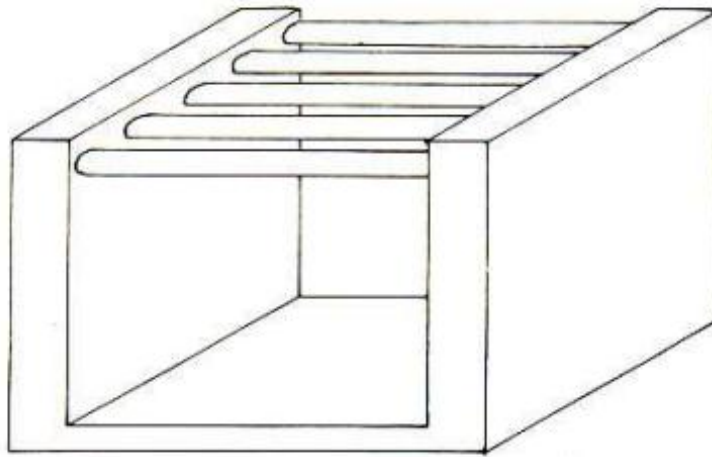
La masia la Torreta una de les característiques que la fa especial és la seva ubicació sobre el terreny i la part principal que està sustentada sobre el cap de roca és la part de la torre.

Aquesta mateixa roca fa la funció de fonamentació, els murs varien la seva profunditat per poder descansar directament damunt el sol rocós.

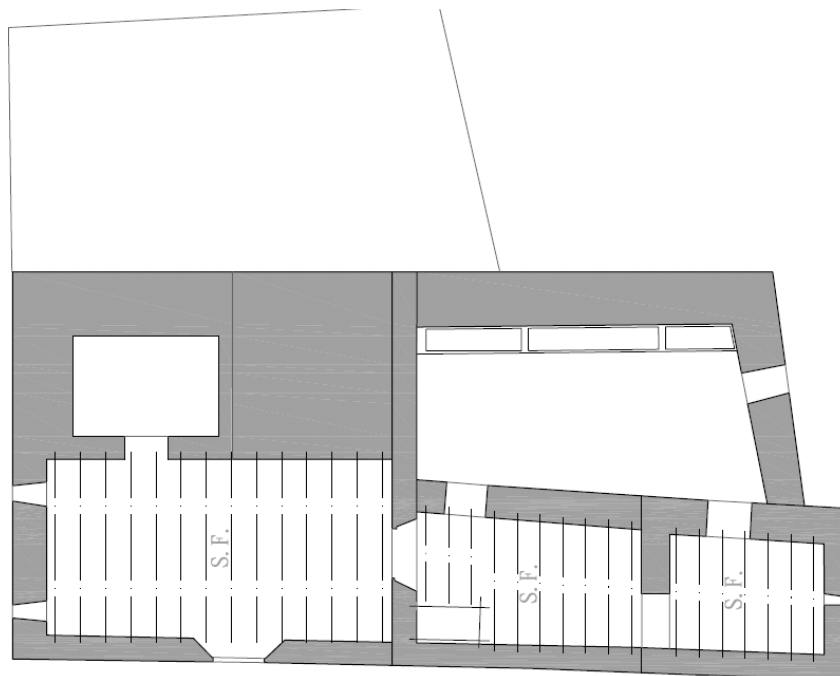

SISTEMES EMBIGAT

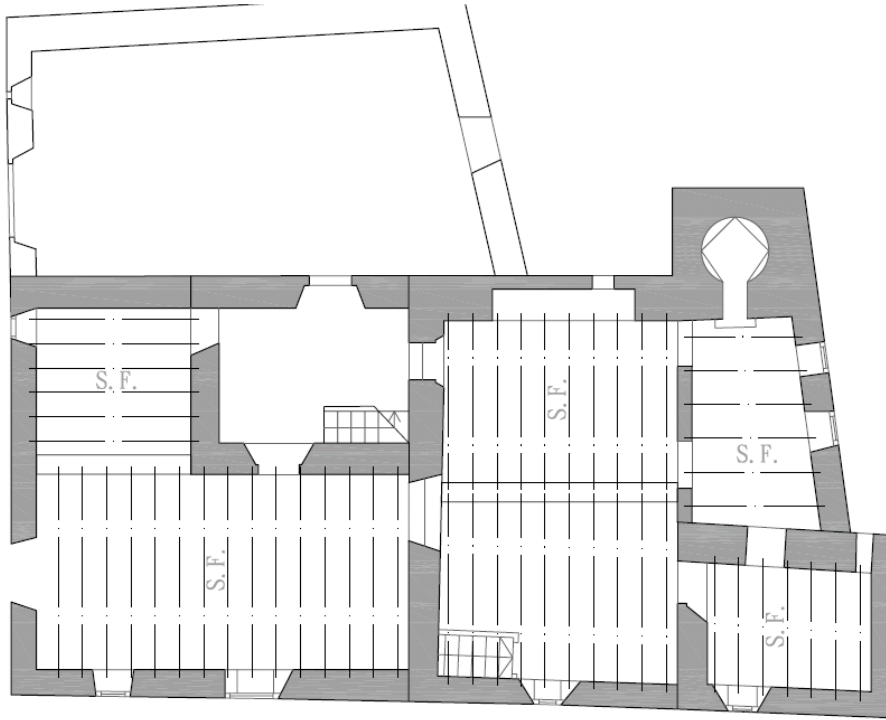
- Tirada simple entre parets de càrrega paral·leles:

- Planta Baixa – sentit del forjat:

- Planta Pis – sentit del forjat:

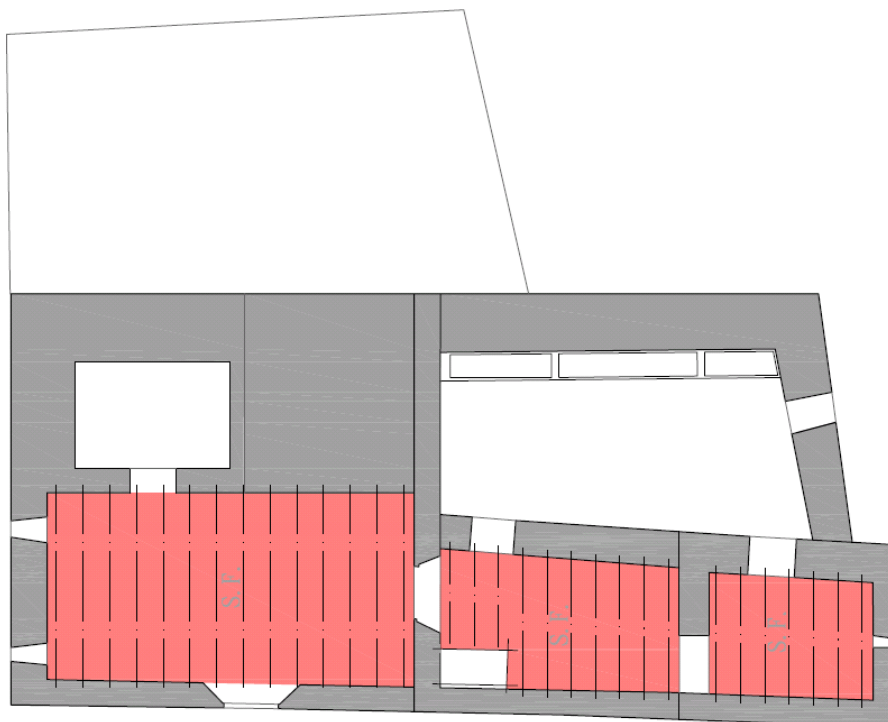

TIPOLOGIES DE FORJAT

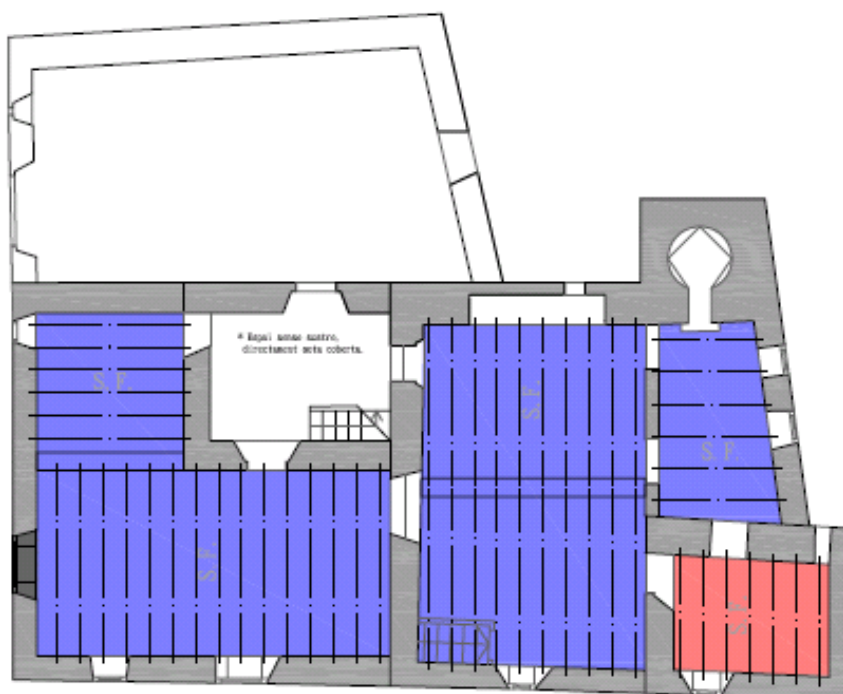
En tota el Mas predomina com a estructura horitzontal els forjats realitzats amb fusta i lloses de pedra com a acabat principal. Cal dir que en la seva totalitat estan apuntalats mitjançant barres de ferro en punts estratègics segons el descens de càrregues.

Es poden observar 2 tipus diferents de forjat en tota la casa on seguidament es procedirà a fer un anàlisi dels components que els componen.

- Planta Baixa:

- Planta Baixa:

FORJAT TIPUS 1

FORJAT TIPUS 2

- Forjat tipus 1:

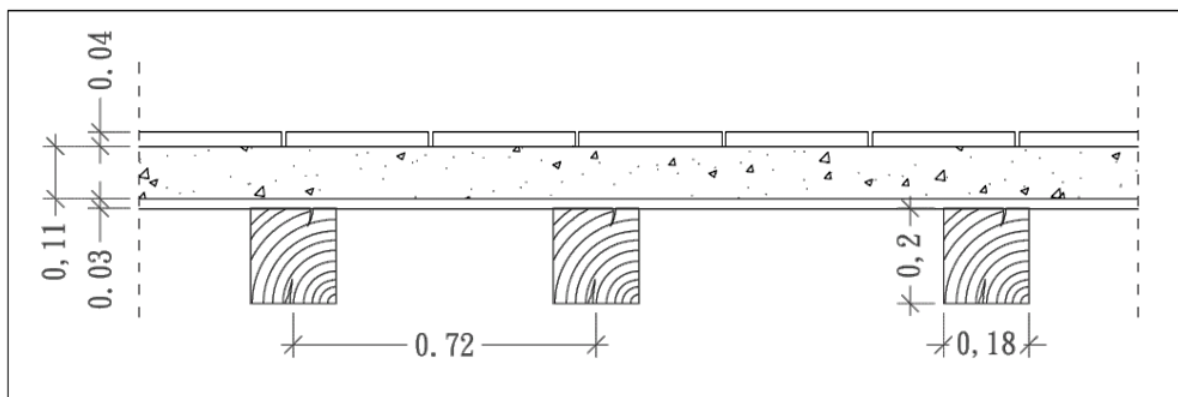
Forjat que predomina en la FASE A estan construïts de bigues de fusta encastades en els paraments verticals de pedra. Les bigues solen ser e secció variable i la distància entre elles, de 70 cm aproximadament.

En sentit perpendicular a les bigues sobre d'aquestes es col·loquen taulons de fusta de 20 cm d'ample i 3 cm de gruix, aquestes dimensions son orientatives ja que solen variar en alguns casos. Entre elles s'hi col·loca un tapajunts per tenir mes bon acabat.

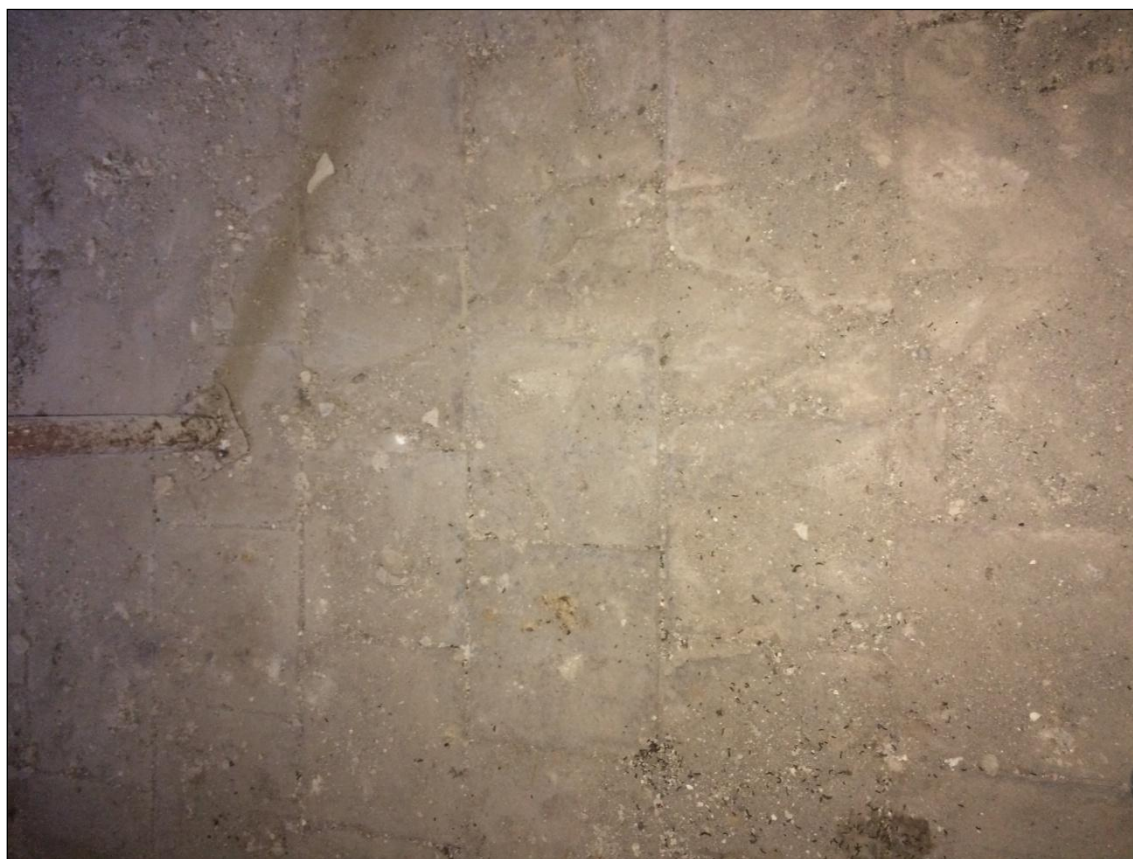

Imatge del exemple de forjat tipus 1.

Les fustes es situen a tocar una de l'altra formant una superfície continua la que servirà de base de suport per a l'acabat superficial. Aquest acabat superficial esta format per una capa d'uns 11 centímetres d'un morter pobre en una gran quantitat d'argila i un aglomerant blanc que pot ser o guix o calç sobre la qual se situen les lloses ceràmiques, les juntes entre llosa i llosa podríem dir que van estar rejuntades amb el mateix material argilós, podríem considerar que aquest tipus de forjat de la torre te un canto total de 40 cm aproximadament des de sota biga.

Detall constructiu del forjat 1.

Imatge de les lloses ceràmiques que conformen l'acabat del paviment de la planta pis.

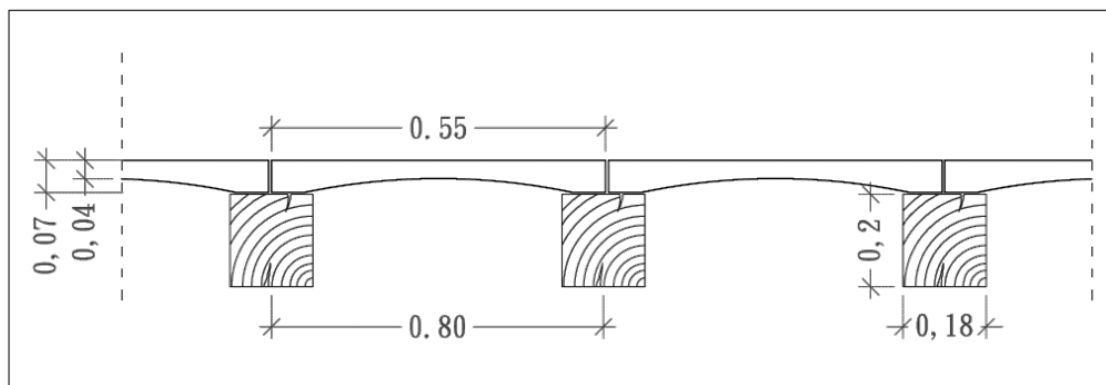
- Forjat tipus 2:

El segon tipus de forjat el trobem en la totalitat de la planta pis. Com en la resta de forats els elements resistents son bigues de fusta separades entre si uns 80 centímetres aproximadament i entre biga i biga s'hi col·loca una peça de ceràmica que farà la funció de revoltó, com a tret característic de la peça podem constatar que no ha esta feta in situ, aquesta te unes mides de 40 X 55 i forma un arc de descarrega en la seva part inferior .

La part inferior de la peça estan revestides amb una capa de guix que constitueix el revestiment d'acabat.

Imatge del exemple de forjat tipus 2.

Detall constructiu del forjat 2.

Disposició de les peces ceràmiques amb les bigues de fusta.

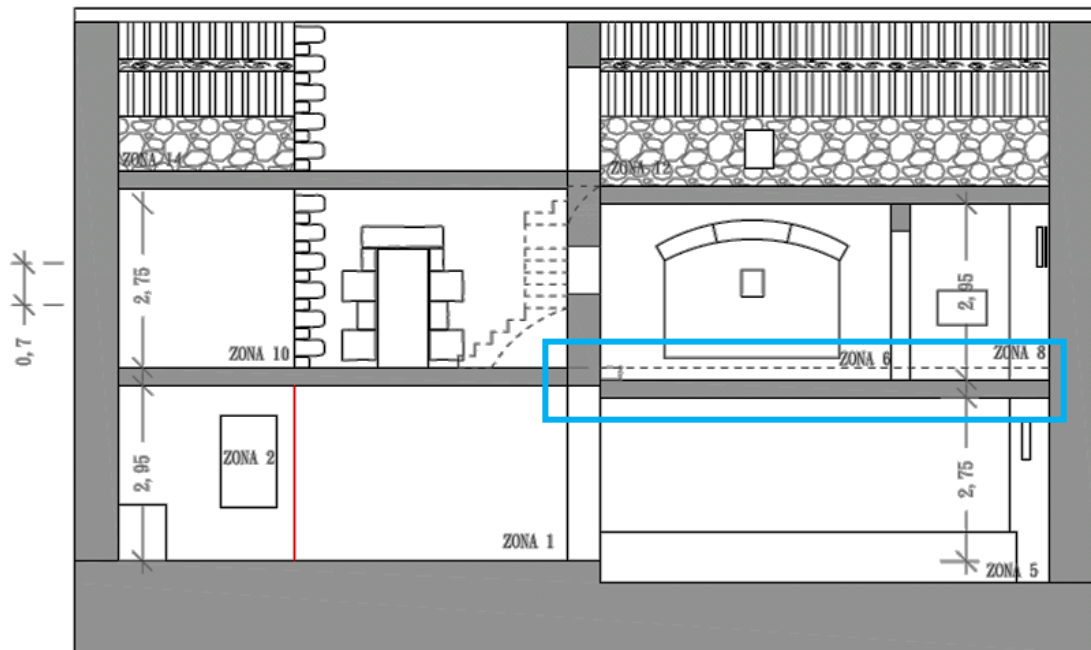

Vistes de la peça ceràmica en detall.

Vista de la pesa en planta rectangular.

Cal destacar també que s'ha trobat indicis de que el forjat de la zona 6 , la zona 7 i la zona 8 ha estat rebaixat uns 30 centímetres respecte a un altre forjat antic. Aquí es mostra una secció longitudinal de Mas on podem veure la diferencia de forjats:

En la línea blava s'observa els vestigis de l'antic forjat, la línea vermella ens marca una de les juntes que s'observen al Mas.

S'observa de la zona 6, just sota la finestra interior que hi ha agut un rebaix en el forjat

S'observa també el rebaix de forjat des de la zona 6 ja que veu l'acabat de l'arc dovelles.

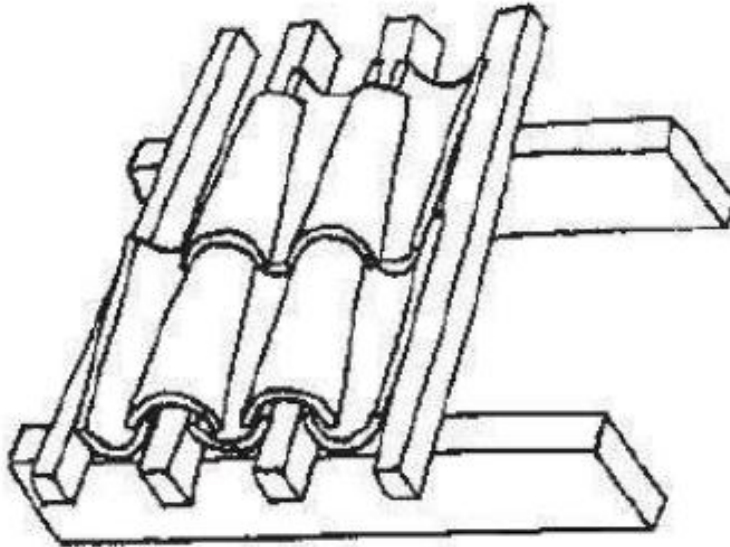

A la zona 7 de la planta pis també veiem els vestigis de que hi havia un forjat i ha estat rebaixat, veiem a la paret sud els enclotxes de les possibles bigues que conformaven el forjat.

3. ESTRUCTURA INCLINADA

TIPOLOGIA DE COBERTA

- Teulada de teula àrab construïda amb llata per canal:

El seu sistema constructiu es tracta d'una coberta a llata per canal, és una coberta molt utilitzada, sempre per cobrir espais no habitables, ja siguin pallisses, porxos o golfes de les masies i cases de poble. La seva funció és protegir l'espai de les pluges, tot donant una bona estanquitat i ventilació que permeti assecar allò emmagatzemat.

La coberta és de teula sobre llates i està formada únicament de bigues de fusta, llates i teules àrabs. Consisteix a posar les llates seguint el sentit del pendent de la teulada, una al costat de l'altra, amb l'espai suficient per a que les teules que fa de canal descansin sobre la llata en tota la seva llargària.

Imatge de la coberta a llata per canal ambles bigues de fusta corresponent a la zona 12.

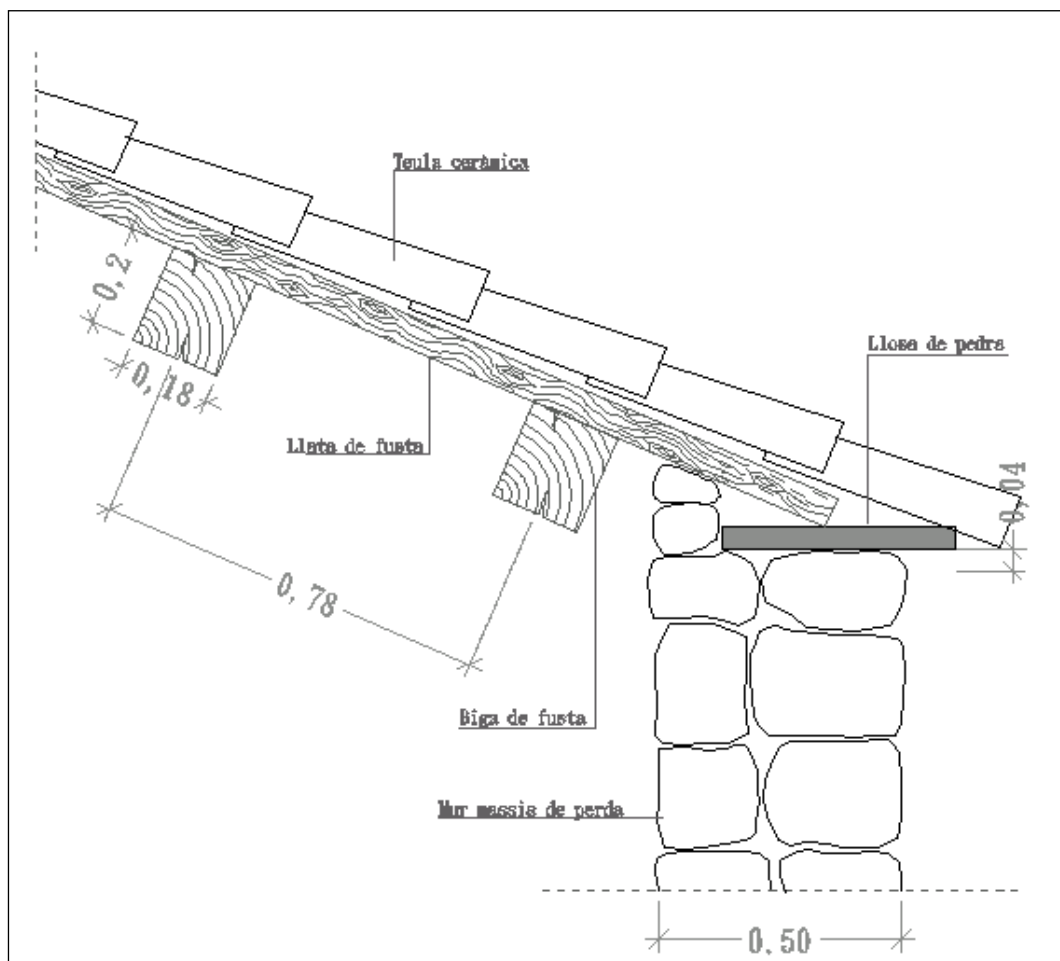

Imatge de coberta de la zona 13.

Segurament les bigues són troncs d'arbres purament desbastats, amb poc o cap altre treball de preparació i ja que la coberta ha estat rehabilitada anys després segurament son bigues aprofitades de la resta de la casa.

Les bigues estan col·locades recolzades sobre els murs i poden estar separades entre elles la distància de la teula que recull l'aigua, la teula canal. En aquest cas hi ha una subestructura formada per cavalls per tal de separar les bigues i utilitzant-ne menys.

Sovint les teules es recolzen i encaixaven sobre l'estructura de fusta sense utilitzar morter o amb morter pobre de fang i calç i només als ràfecs i careners. Aquest sistema permet els petits moviments de les teules ocasionats pels forts canvis de temperatura als que estan sotmeses. En una coberta massa rígida, les tensions degudes als salts tèrmics poden provocar que les teules es trenquin.

Detall constructiu de la coberta amb l'encontre a façana.

La part de sota coberta i coberta d'aquesta edificació podríem afirmar que ha estat remodelada tota en el mateix temps constructiu ja que les característiques que ens mostra a primera vista veiem que tot es molt semblant constructivament parlant. Estem parlat d'un espai on la seva forma es rectangular seguint la tipologia de la resta de l'edificació.

Això ens reafirma les tipologies constructives canviants que s'observen des de la observació de la façana sud del Mas la Torreta.

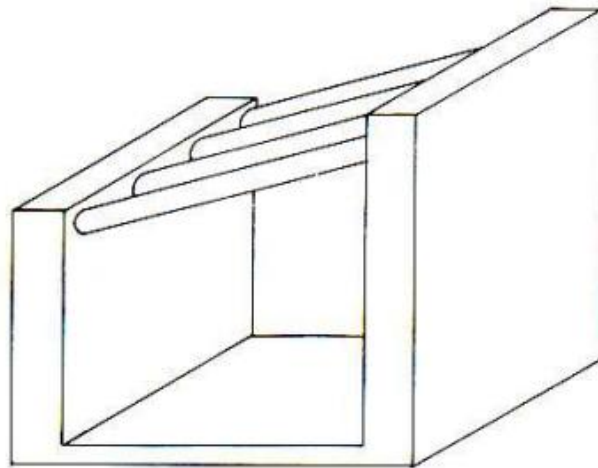
Com ja s'ha parlat abans aquest façana presenta uns trencats que ens diferencien per complet la part de la sota coberta per tant també influeix ala cobert. (*veure pagina 63*).

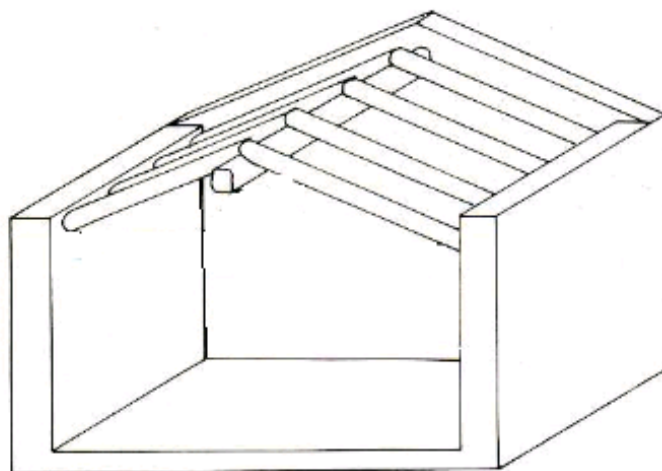
Vista de la paret Oest des de la zona 12 ton veiem les escales per accedir al segon nivell (zona 13) .

➤ Sistemes d'embigat coberta

- Tirada simple de coberta entre parets de càrrega paral·leles:

- Tirada doble amb jàssera central suportada per una encavallada de gran senzillesa:

4. ESCALES

La construcció esta composta de dos escales i les dos es poden considerar com a principals ja que unien els diferents espais interiors.

Una de les escales és l'única connexió existent entre les 2 plantes més principals la planta baixa i la planta pis i l'altre uneix la planta pis amb el sota coberta. El que si es pot dir es que son dos escales completament diferents constructivament parlant tant de tipologia constructiva com de temps constructiu.

La primer part d'escala és la que connecta el vestíbul de la planta baixa amb el distribuïdor de la planta pis i est composta per un sol tram. Aquest esta composat per 12 esglaons mes el replà, les dimensions dels graons son de 29 cm de petjada i de 22 de contra petjada.

Com a material destacable de construcció de petjada i contra petjada destaca la ceràmica. Els primers graons de 'escala estan fets amb pedra treballada i la part posterior de l'escala esta construïda amb una estructura de fusta.

Escala que comuniquen la planta baixa amb la planta primera del Mas, situades a la zona est de l'àmbit 1 de planta baixa.

Vista dorsal de l'estructura de fusta situat a la zona 3 de planta baixa

Vista lateral de l'estructura de l'escala,

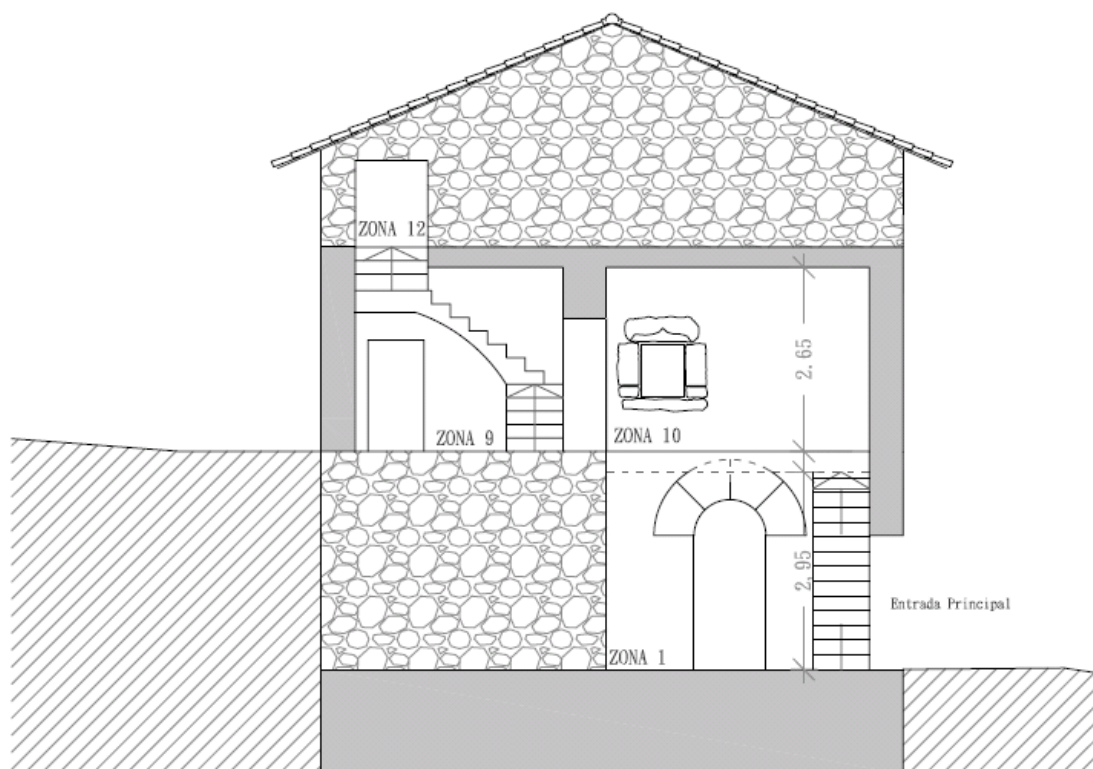
La segona escala s'hi accedeix des de la ona 9 de planta pis i comunica la sota coberta a través d'unes escales amb una construcció recent de volta catalana de dos trams.

Cobreix l'espai mitjançant dos voltes de maons col·locats per la part plana, és a dir, per la cara de superfície més gran que formen el llarg i el través del maó en lloc de fer-ho per qualsevol de les cares gruixudes. .

Els materials principals emprats són la ceràmica i la fusta per a crear la planta de l'escala, les seves mides són de 28 centímetres + 2 centímetres de vol a la petjada i de contrapetjada 17 centímetres. Esta compost per 10 esgraons.

Vista lateral de les escales des de la zona 9.

Secció transversal on s'observen les dos escales de la casa.

Imatges de l'escala que dona accés a sota coberta amb la volta catalana

Imatge lateral de l'escala on veiem la volta que la conforma.

8. CONCLUSIONS

Durant l'execució del present treball de fi de grau s'ha posat en pràctica els coneixements adquirits durant el transcurs de la carrera. Al mateix temps, l'estudi realitzat, s'ha aportat nous coneixements que havans desconeixia. Ha sigut interessant analitzar una edificació com aquesta de construcció de fa segles i que avui en dia encara es conserva.

Els sistemes constructius adoptats i els materials emprats m'han permès analitzar la forma i les solucions constructives, de diferents èpoques, en aquells temps no disposaven dels avenços tecnològics que tenim avui en dia, i tot i així, la construcció que ens ocupa s'ha mantingut en peu fins els nostres temps, amb un tipus d'arquitectura totalment funcional i molt simple, molt ben executada i amb uns principis bàsics de la construcció senzills, però eficaços, tant que alguns dels seus components s'han mantingut inalterats durant més de mil anys.

D'aquesta manera s'ha permès arribar a un seguit de conclusions tan històriques com constructives.

Vista de la Torreta des de la Masia dels Cubs d'Olius.

La primera conclusió històrica i molt important es que, després de repassar tota la documentació bibliogràfica, s'ha basat en diferents hipòtesis i s'ha fet una atribució que té conseqüències legals errònies, ja que aquest edifici està protegit però que en realitat no tindria de perquè estar-ho. Un des motius que donen a pensar això es que inicialment molta documentació tracta al Mas la Torreta com l'antic Castell d'Olius cosa que no és així.

A l'acta de consagració de l'Església de Sant Esteve d'Olius tal i com s'ha vist al començament del treball parla de que el castell s'inclouïa en les trenta passes al voltant de l'església, i tal i com veiem en la següent imatge veiem que si delimitem les trenta passes al voltant de l'església el Mas la Torreta es trobaria a unes cent passes al respecte, per tant no estaria inclosa al conjunt.

Vista on s'observa en vermell les trenta passes al voltant de l'església, la fletxa en groc ens indica la situació del Mas la Torreta, on clarament queda fora de la delimitació dels trenta passos. En verd podem veure una possible situació del que era l'antic Castell.

Amb tot això en la conclusió que també s'arriba després de buscar informació de la qual, es que el Mas la Torreta te un sistema constructiu que podem associar dins una mateixa tipologia dins del Solsonès, ja que s'han trobat diversos edificis medievals de la regió amb una mateixa persistència de formes de fer que es manté al marge de la resta de masies de la comarca.

En son exemples:

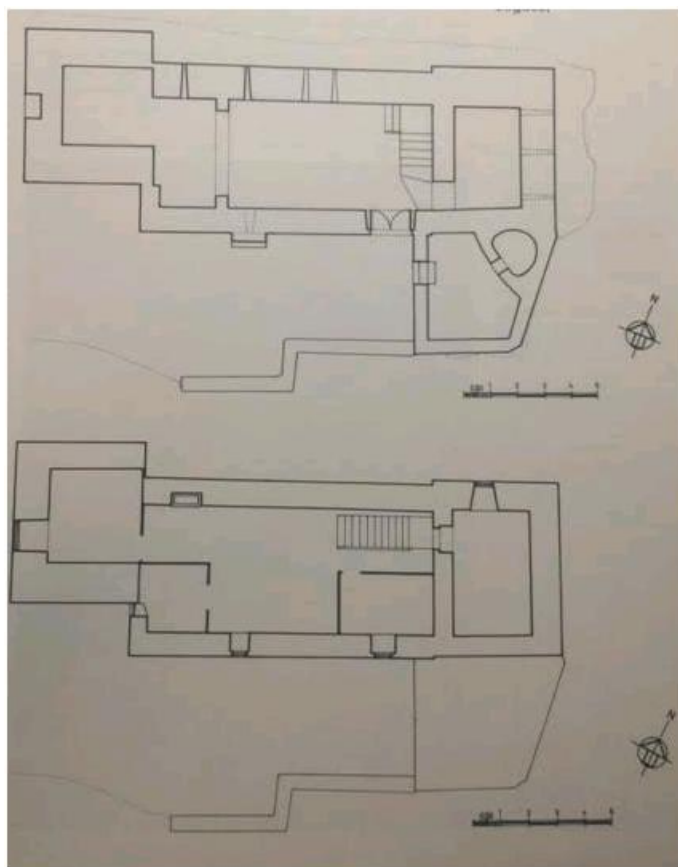
- **El Castell de Lladurs :**

- **El Castell de Llanera:**

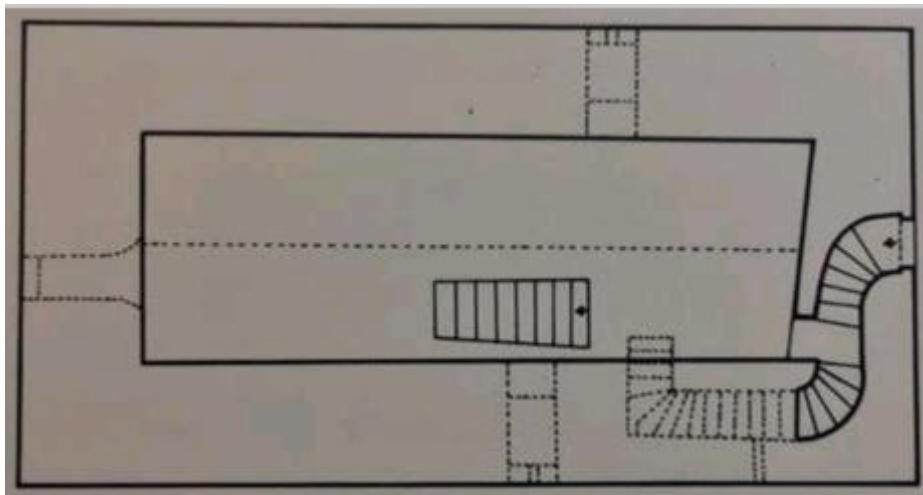

- **Castell de Besora:**

Plantes corresponents al Castell de Besora.

- Castell de Riner:

Planta rectangular del Castell de Riner.

Com a última conclusió i tal i com s'ha vist en l'evolució dels espais descrits anteriorment i de les façanes que composen l'edifici podem dir que:

El cos constructiu de la banda est, que està conformada per la zona 4 de planta baixa la zona 7 de planta pis i la zona 13, conforma constructivament un edifici turriforme (FASE A) d'uns 10 metres d'alçada a la qual se li adossa en un altre moment determinat un altre cos (FASE B) i entre ells no s'observen diferències constructives tal i com s'ha descrit anteriorment, més enllà de les juntes de discontinuïtat, i arestes en els paraments.

En aquest últim cos se li torna adossar posteriorment un tercer i últim cos (FASE C) que en aquest si que s'observen diferències constructives ja que com també s'ha dit les parets d'aquest cos estan fetes amb un parament de peces molt més irregulars i embeguda amb morter.

Per tant tindrem 3 fases diferents i el que segur que es pot assegurar es que el cos A és el més antic i el cos C el més recent i que a través d'elements que les composen s'intentarà arribar a una època constructiva.

Cal recordar que la part de sota coberta i coberta no entrarà en les comparatives ja que com també s'ha dit és de reforma recent i en un espai de temps comú.

La part est de l'immoble la FASE A corresponent a la torre, no hi ha elements que ens permeti datar-la, però, en tot cas, atenent la seqüència constructiva de l'edifici, ha d'ésser anterior al segle XV, quan es produiria la primera ampliació, i la seva estructura es pot relacionar amb un tipus de mas, en forma de torre, que es troba a Catalunya dels segles XII i XIV.

La FASE B ens trobem amb una finestra d'estil gòtic emparentada amb altres exemples de finestrals del segle XV, com els dels castells de Montcortés, l'Aranyó, Ratera, L'olujà Jussana, i tants d'altres.

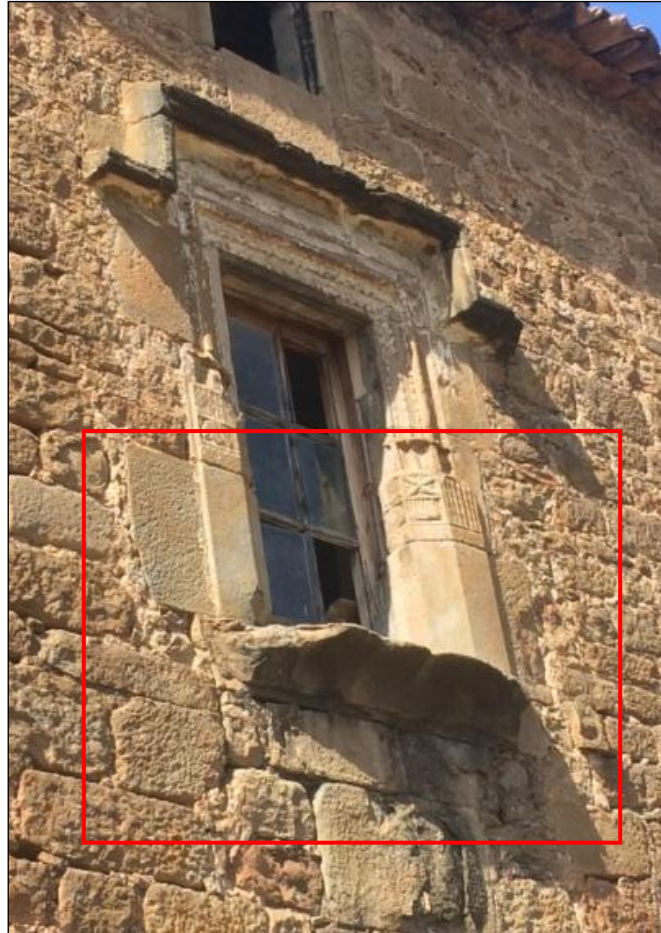

Imatge de la façana del Castell de Montcortès a la Segarra, veiem que la finestra és del mateix estil.

Imatge del Castell de l'Aranyó als Plans del Sió a la Segarra, s'observa que les finestres també tenen un cert parentesc amb la que hi ha al Mas la Torreta.

Això ens permet dir que aquesta finestra tot i que com s'observa a la imatge aquesta finestra ha estat engrandida posteriorment després de la seva col·locació possiblement, augmentar-ne l'alçada.

En vermell la part que ha estat engrandida posteriorment.

I per la FASE C el que ens permet datar la construcció es basa en la porta d'entrada a l'edifici i la finestra paredada de la façana oest. Aquests elements ens permeten incloure aquesta FASE C dins les formulacions constructives del segle XVIII, moment en el que es donaria al Mas la seva formula actual.

9. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

BIBLIOGRAFIA

- CATALUNYA ROMÀNICA, VOLUM XIII EL SOLSONÈS I LA VALL D'ARAN –
Fundació Enciclopedia Catalana.
- ARXIU DIOSESÀ DE SOLSONA – *Bisbat de Solsona.*

WEBGRAFIA

- WIKIPEDIA : <https://ca.wikipedia.org/wiki/Portada>
- GENERALITAT DE CATALUNYA: <http://invarquit.cultura.gencat.cat/Cerca/>
- AJUNTAMENT D'OLIUS: <http://olius.ddl.net/>
- ARXIU DIOSESÀ DE SOLSONA: <http://bisbatsolsona.cat/documentacio-2/documents-larxiu-diocesa/>

10. ANNEXES – PLANOLS

ÍNDEX DE PLANOLS

- 01- SITUACIÓ I EMPLAÇAMENT
- 02- PLANTA BAIXA DEL MAS LA TORRETA
- 03- PLANTA PIS DEL MAS LA TORRETA
- 04- PLANTA SOTA COBERTA DEL MAS LA TORRETA
- 05- COBERTA
- 06- ALÇATS
- 07- SECCIÓ LONGITUDINAL (A-A')
- 08- SECCIÓ TRANSVERSAL (B-B')
- 09- FORJATS
- 10- EMBIGAT COBERTA
- 11- HISTÒRIC PLANTA BAIXA
- 12- HISTÒRIC PLANTA PIS
- 13- HISTÒRIC PLANTA SOTA COBERTA
- 14- HISTÒRIC ALÇATS
- 15- DETALL CONSTRUCTIU COBERTA
- 16- GRÀFIC